

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Britské listy
BAKALÁRSKA PRÁCA

2011

DUŠAN JANEK

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE

BRITSKÉ LISTY
BAKALÁRSKA PRÁCA

Študijný program: externé

Študijný odbor: 3. 2. 1 Žurnalistika

Školiace pracovisko: katedra žurnalistiky

Školiteľ: doc. Mgr. Eduard Chmelár, PhD.

Nitra 2011

DUŠAN JANEK

ABSTRAKT

JANEK, Dušan: *Britské listy* [Bakalárska práca] Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre. Filozofická fakulta, Katedra žurnalistiky, vedúci bakalárskej práce: doc. Mgr. Eduard Chmelár, PhD. Komisia pre obhajoby: Katedra žurnalistiky. Stupeň odbornej kvalifikácie: Bakalár žurnalistiky, Nitra: FF UKF, 2010, počet strán (50)

Zámerom bakalárske práce *Britské listy* je bližšie analyzovať a preskúmať internetové nezávislé médium na scéne mediálneho šírenia informácií. Zároveň ide v danej práci o to, ako sa stavajú k takejto forme šírenia informácií tak percipienti, ako i jeho tvorcovia. Je dôležité, aby sa čitateľ oboznámil s netradičnou formou žurnalistickej tvorby, ktorá sa vyhýba striktným pravidlám dnešnej novinárskej praxe, a tým pádom sa snaží svojim prejavom patriť medzi čo najobjektívnejšie elementy novinárskej tvorby. V úvode je tu opísaná história založenia Britských listov, ďalej poukazuje na najzákladnejšie princípy ich tvorby, faktor finančného zabezpečenia redakcie, základný koncept tvorby, na ktorom je denník postavený, veľmi dôležitý opis niektorých najpálčivejších problémov týkajúcich sa nielen Čiech, ale i zahraničia, hlavná časť práce, týkajúca sa postojov percipientov voči Britským listom, tak pozitívnom, ako i negatívnom, no a nakoniec čo najobjektívnejší pohľad na tvorbu redakcie zo strany redaktorov, najčastejšie prispievajúcich autorov a výňatky z ich citátov. V tejto práci je možno vidieť množstvo rôznych náhľadov a rovnako i problémov, spojených s publikovaním neortodoxných článkov. Je tiež dôležité poukázať na autenticitu tvorby autorov, ktorí svojou účasťou na tvorbe Britský listov dopĺňajú fakty, osvetľujúce čo najobjektívnejšie realitu, čím determinujú najväčšie rozdiely medzi týmto spôsobom šírenia informácií a tak postoj ich, ako celej redakcie, voči médiám stredného prúdu, často zahmlievajúcim skutočný stav vecí rovnako v Českej republike, ako i v ostatných krajinách sveta. Cieľom práce je, aby jej čitateľ získal možnosť dozvedieť sa čo najlepšou formou o nezávislých médiách, snažiacich sa šíriť objektívne informácie a tým pádom získať prehľad aj na poli periodík vyhýbajúcich sa produkcii článkov stredného prúdu.

Kľúčové slová: *Britské listy*. Články. Autori. Tvorba. Tematika.

ABSTRACT

JANEK, Dušan: *British letters*. [Bachelor thesis]

University of Constantine the Philosopher. Faculty of philosophy, Department of Journalism, Tutor: doc. Mgr. Eduard Chmelár, PhD. Habilitation committee: Department of Journalism. Master of degree: Bachelor of Journalism Nitra: FF UKF, 2011, (50)

The main aim of the thesis is to analyze independent online newspaper creation in confrontation with main stream media. This work contains principles, attitudes, and way of labour of this newspaper. Crucial parts of the thesis are various confrontation and conflicts among British letters and their recipients. It discusses the most important topics of the society and expresses the opinions of various authors.

Key words: British letters. Issues. Authors. Topic. Production

OBSAH

ÚVOD

1 GENEALÓGIA BRITSKÝCH LISTOV	7
2 ZÁKLADNÉ PRINCÍPY A DEFINÍCIA BRITSKÝCH LISTOV	9
3 KONCEPT TVORBY BRITSKÝCH LISTOV	11
4 FINANCOVANIE BRITSKÝCH LISTOV	14
5 TEMATIKY	16
5. 1 Politika	16
5. 2 Financie a ekonomika	19
5. 3 Sociálna tematika	20
6 ZLOŽENIE ČITATEĽOV A ICH POSTOJE K BRITSKÝM LISTOM	25
5.1 Zloženie čitateľov Britských listov	25
5. 2 Vnímanie politických tendencií Britských listov čitateľmi	28
5. 3 Iné konflikty Britských listov	32
7 AUTORSKÉ ZLOŽENIE BRITSKÝCH LISTOV	35
6. 1 Šéfredaktor	35
6. 2 Kmeňoví redaktori a ich postoje voči Britským listom	37
6. 3 Externí prispievatelia	45

ZÁVER

ÚVOD

Téma, ktorou sa táto práca zaoberá je jednou z najdôležitejších v žurnalistike ako takej. Ide totiž o objektivitu a nezávislosť v procese novinárskej tvorby. Niektorí z nás sme sa už pri určitej príležitosti priamo stretli s prácou v médiách, či sme sa dokonca spolupodieľali na vytváraní rôznych produktov z tejto oblasti. Tieto skúsenosti nás mohli poučiť o tom, čo sa požaduje od autora, aby bola jeho kreativita schopná sebarealizácie, respektíve, čo je, či už nepriamo alebo otvorene zamietnuté z dôvodu modernej formy kvázi demokratickej cenzúry. V prípade Britských listov ide o žurnalistiku, zastávajúcu zamietavý postoj voči akejkolvek forme dnešnej cenzúry, akokoľvek sa ju snaží spoločnosť popierať a tvrdí, že je už dávno iba výdobytkom minulosti. Britské listy vždy patrili k tým škriepnejším, nepopierajúc, že je to svojim spôsobom ich účel, aj keď na druhej strane zvyknú tvrdiť, že majú pacifistické názory, čo je ale značne diskutabilné. To, čo je pre nás najdôležitejšie a to, čo budeme rozvádzať, nie sú len Britské listy a ich analýza. Dôležitý je pre nás aj ich postoj voči mainstreamovým médiám, voči konvenčnému pohľadu na svet, ktorý nedovolí davu zdvihnúť zrak a zatajuje pred ním ťažko prijateľné fakty. Britským listom tu ide o pravdivý obraz bez príkras, čo prináša so sebou i tienisté stránky ich existencie. Výber práce bol pre nás zložitý, pretože táto téma nie je vôbec jednoduchá. Reakcie na ňu môžu byť tak kontroverzné tak, ako sú kontroverzné reakcie na tvorbu Britských listov a ich autorov. Je totiž jasné, že ten, kto čítal tieto stránky, nemohol zostať voči nim chladný a nezaujať určitý postoj. Či ide o postoj k objektive, nezávislosti, autorom, forme prejavu, alebo zamyslením sa nad sebou samým. Je dosť možné že táto téma, ktorá je iste podnetná, môže byť pri svojom prenesení do bakalárskej formy, kde sa určité postoje nedajú neodpozorovať zle pochopená. A je tiež možné, že možno chcenou, možno nechcenou, obhajobou sa postavia jej posudzovatelia k nej dosť zamietavo. Ak splní aspoň oficiálnu formu či účel, bude to možno menej hodnotné, ako keby jej obsah presvedčil o tom, že je dôležitejšie ju obhájiť aj pred tými, ktorí s ňou možno nesúhlasia. Nesúhlasia práve tak, ako mnohí nesúhlasia s tvorbou Britských listov, ktorých silný obsah ostro kolидуje s jednoduchou formou. No ak prispeje tento malý produkt k hľadaniu tolerancie na poli mediálneho šírenia informácií, čas, ktorý mu bol venovaný, bude mať určite aspoň čiastočný význam.

1 GENEALÓGIA BRITSKÝCH LISTOV

Britské listy sú internetové publicistické periodikum. Ich tvorcom je od roku 1996 Jan Čulík, ktorý je zároveň i ich šéfredaktorom. Založil ich v 90. rokoch ako rubriku na tiež internetovom periodiku *Neviditeľný pes*, na ktorom spolupracoval s Ondrejom Neffom, kde 29. júla 1996 vyšlo ich prvé vydanie. Ako sa osobne vyjadril Jan Čulík, založenie Britských listov ako také prebehlo takto: „V květnu 1996 mě upozornil Jan Rybář, novinář z Mladé Fronty Dnes, který byl v Glasgowě na roční stáži, na to, že český autor science fiction Ondřej Neff začal na internetu vydávat deník Neviditelný pes. Napsal jsem mu, že bych pro něj psal z Británie, protože si myslel, že jsem nějaký student a budu psát turistické články, a mé sekci dal název Britské listy. Asi rok na to na web jako přílohu Neviditelného psa každý večer manuálně umísťoval soubor v HTML formátu, celkové vydání Britských listů.“ (Čulík, 2011). V roku 1999 sa Britské listy osamostatnili a od roku 2001 je ich vydavateľom Občianske združenie Britské listy (OBSL). Dôvodov, prečo sa Britské listy osamostatnili, bolo zrejme viac, aj keď Jan Čulík by k tomu mohol podať samozrejme vlastné vysvetlenie, ale medzi tie najpodstatnejšie zrejme patrí to, že byť prílohou Neviditeľného psa obmedzovalo Čulikovu možnosť zaoberať sa českou politikou a kultúrou. Zakladateľ Neviditeľného psa, Ondrej Neff, bol zrejme pre Jana Čulíka príliš pravicovo orientovaný, pretože on sám momentálne stojí svojimi názormi možno predsa len viac vľavo od stredu. V podstate by sa dalo povedať, že Britské listy prešli od svojho osamostatnenia troma fázami. V prvej vlastne boli dvojitém priestorom pre diskusiu. Takzvaná „Veľká“ diskusia sa viedla prostredníctvom článkov, ktoré otvárali rôzne témy. „Malé“ diskusie sa viedli na fóre Britských listov. Druhá fáza začala zrušením fóra Britských listov. To sa totiž postupom času premenilo na prostriedok k napádaniu Britských listov a k osobným útokom na Jana Čulíka. Práve v tejto dobe sa začal meniť i charakter článkov a skladba autorov. Postupom času sa niektorí pôvodní prispievatelia vytratilí zo scény a nová „neamatérska“, garnitúra, obsahovala i známe mená zo špičkovej politiky, t.j. osobnosti ktoré prispievali takmer v takých intenciách, ako pravidelní prispievatelia samotného periodika, eventuálne boli ich články preberané z iných serverov. Posledná fáza Britských listov je spojená s ich čiastočnou profesionalizáciou a spomenutým vznikom Občianskeho združenia Britské listy. Administratívna zmena

viedla i k viacerým zmenám v personálnom obsadení. Hlavným pražským redaktorom a koordinátorom bol Štěpán Kotrba, ktorý práve z redakcie „dobrovoľne“ odchádza. Tajomníčkou redakcie je Markéta Sulovská a o technické zabezpečenie sa stará Dominik Pantůček. Ďalším zo zakladajúcich členov je i Karel Dolejší. Britské listy sú v podstate od ich vzniku výskumným projektom University of Glasgow, kde Jan Čulík prednáša na katedre slovanských jazykov a literatúry. Počas obdobia svojej existencie sa stali výborným nástrojom nielen pre komunikáciu českých občanov medzi sebou, ale i zdrojom cenných informácií pre zahraničných analytikov, pretože im ponúkajú informácie o tom, čo sa deje v Českej republike a aké majú občania Českej republiky postoje voči politickému i nepolitickému daniu v zahraničí. Ich existencia bola doposiaľ umožnená predovšetkým preto, že Jan Čulík, ako ich šéfredaktor, bol podporovaný trvalým docentským postom na Glasgowskej Univerzite. Ak ale táto univerzita prestane Jana Čulíka po materiálnej stránke podporovať, existencia Britských listov bude zrejme ohrozená. Príčinou týchto problémov je aj to, že na Glasgowskej univerzite, tak ako i na iných univerzitách, prichádza k pokračujúcej výraznej devastácii britského verejného sektoru. V rámci tejto situácie prišiel totiž návrh univerzity, ktorej plánom je zlikvidovať okrem celej rady ďalších oborov i svoje vynikajúce stredisko pre štúdium európskych jazykov a kultúr, pre ktoré pracuje práve aj Jan Čulík. Paradoxom síce je, že centrum pre štúdium strednej a stredovýchodnej Európy bolo prednedávnom stanovené ako Centre of Excellence (stredisko vynikajúcej kvality) a získalo tým pádom podporu i pre aktivity svojich členov v rámci grantu vo výške 5 miliónov libier, no financie z tohto grantu postačia približne iba do septembra roku 2011. Hneď potom má zrejme nastať spomínaná likvidácia. Toľko k minulosti i k existenčným prognózam Britských listov.

2 ZÁKLADNÉ PRINCÍPY A DEFINÍCIA BRITSKÝCH LISTOV

Britské listy sa ako neprezentujú ako klasický denník, tak ako to môžeme vypozerovať v iných periodikách tohto typu, či už ide o formu internetového alebo tradičnejšieho prejavu šírenia informácií. Majú totiž isté voľné normy, neviažu sa pevne danými, konvenčnými pravidlami a nemajú ani exaktne vymedzené interné predstavy o tom, ako by mala ich byť ich forma stanovená. Neprinášajú každodenné spravodajstvo v tradičnej konvenčnej forme, nemajú pravidelné rubriky, čo tvorcom umožňuje prezentovať svoje príspevky menej striktné a tým pádom otvorenejšie, ich prejav nie je plánovitý, no skôr spontánny. I preto pôsobia ich články autentickejšie, sugestívnejšie a realistickejšie. A to tiež vytvára ich inakosť, čím si získali tiež mnoho svojich budúcich spolupracovníkov. V zásade sa dajú definovať ako analyticko-esejisticky orientované periodikum zameriavajúce sa na témy, o ktorých sa podľa ich kréda „v Českej republike nehovorí“, a ktoré prispievajú ku konfrontácii myšlienok medzi Západom a Českou republikou. Je nutné ale podotknúť, že mnohé témy, tézy a kauzy, o ktorých sme sa dozvedeli pri sledovaní internetových zdrojov, ale i zdrojov získaných z tlačových publikácií, sa netýkajú iba Českej republiky, pretože sa v obsahu tohto denníka možno stretnúť i s článkami, nevyhýbajúcimi sa ani problémom, úvahám, či rozoberaniu iných tém, týkajúcich sa i rýdzo zahraničia a záležitostí, ktoré sú v priamom kontexte iba s danými, cudzími krajinami. Napokon sú tu aj prebraté články z iných, či už internetových alebo neinternetových periodík. Tvorba Britských listov je, ako sa vyjadril ich šéfredaktor, ovplyvnená hlavne britskými liberálnymi denníkmi Guardian a Independent, konzervatívnymi Daily Telegraph, no možno v nich vidieť i vplyvy americkej novinárskej tvorby z denníkov ako Washington Post, či New York Times. Z týchto denníkov používajú často i priame citáty. Samotné Britské listy sa aj priradzujú svojou príslušnosťou k tradícií britskej a americkej nezávislej žurnalistiky. V princípe je dôvodom ich založenia, spolu s informovaním „o veciach, o ktorých sa nehovorí“ to, že mienia jednoznačne uverejňovať a objasňovať informácie, ktoré boli a sú českou a medzinárodnou tlačou výrazne skreslené. Tiež slúžia ako akási otvorená platforma pre názorové vyjadrenia, a tým si udržujú rešpekt ako protiváha opatrnejších, či záujmových skupín, podliehajúcich českým médiám. Majú nie príliš tradičné vyjadrovanie sa, intelektuálne i novinársky fundované, ich prejav je ale

svojim spôsobom logický a britký. Kvôli svojej odlišnosti ale prišli mnohokrát s ostatnými žurnalistami, inštitúciami i konkrétnymi osobami pôsobiacimi mimo žurnalistickej sféry do častých, a neraz dlhodobých konfliktov. Niektoré pretrvávajú i dodnes. Základom obsahu tohto denníka sú články šéfredaktora, kmeňových autorov periodika i príspevkov buď prebratých z iných periodík a ďalšie príspevky poskytnuté od rôznych iných autorov, čo sa týka aj množstva fotografií a karikatúr. Ťažiskom tém sú najmä témy týkajúce sa politiky, financií a ekonomiky, problémy týkajúce sa sociálnej problematiky, ba autori v niektorých článkoch vyjadrujú aj osobnostno – morálne postoje, apelujúce na spoločnosť Vyjadrujú sa tu tiež emocionálne postoje žurnalistov, nezabúda sa i na umeleckú tvorbu, ktorej produkcia má v Britských listoch tiež svoje pravidelné miesto, sú tu rôzne edukačné témy, prejavy, analýzy, dokumenty, atď. Stáva sa tiež, že ak sú k dispozícii stále obsahovo silné témy, ktoré sa priamo netýkajú aktuálneho diania, nebývajú opomenuté ani tieto. Týka sa to napríklad rôznych udalostí, ktoré ovplyvnili život ľudí v Čechách, ako sa to stalo napríklad pri povodniach v Čechách a na Morave, kde boli redaktori priamo prítomní, či sa na nich dokonca podieľali. Priestor sa prenecháva i rôznym prognózam, čiže témam, ktoré tiež nesúvisia priamo so súčasnosťou, ale môžu myslenie jedincov bez pochyb ovplyvniť a obsah tým pádom urobiť pútavejším a obohacujúcejším. V obsahu Britských listov sa nachádza i spomenutá umelecká časť, kde sa uverejňujú napríklad básne alebo úryvky z básní nielen súčasných autorov, ako sú napríklad Lucia Bizarretová, Kateřina Bolechová, Milan Kohout, ale je tu možno nájsť i výtvary klasikov, tak českých, ako i zahraničných. Patria k nim napríklad Karel Hynek Mácha, Johann Wolfgang von Goethe, Guillame Apollinaire, Vladimír Nabokov i básne od slovenského tvorcu Ľubomíra Feldeka, apod. Časté sú aj príspevky od slovenských autorov, nielen žurnalistov, ale i politológov, filozofov, psychológov, vedcov, osobností z vysokej sféry politiky atď., medzi ktorých patria Eduard Chmelár, Juraj Ďurina, Alexander Dubček, Václav Havel, Stanislav Gross, Jiří Dientsbier... Väčšinou ide o prebraté príspevky. Listy sa nevyhýbajú ani kreslenému humoru, o ktorý sa stará karikaturista Michal Marčák.

3 KONCEPT TVORBY BRITSKÝCH LISTOV

Môžeme vidieť, že toto periodikum je takpovediac robené „na kolene“, čiže v takzvane „undergroundovej“, menej profesionálnej, zato o to srdečnejšej, pravdivejšej podobe a ich tvorba teda pôsobí o to viac autenticky. Šéfredaktor Britských listov sa vyjadril asi v tom zmysle, že tu nejde o žiadny mainstreamový produkt, ktorý má ohúriť vzhľadom, čo dotvrdzuje jeho jednoduché, až by sa dalo povedať, neuhladené spracovanie, zároveň však upravené v prehľadnej a čistej forme. Ide mu skôr o obsah samotných listov, ktoré majú bojovať proti spoločenským neduhom, a preto i do budúcnosti budú zrejme Britské listy vydávať svoje články vo svojej síce vzhľadovo strohejšej, intelektuálne nie práve najjednoduchšej forme, ale obsahovo o to náročnejšej forme, čo jasne definuje úroveň ich čitateľov. No v každom prípade sa nemienia prispôbovať vtieravému imidžu periodík stredného prúdu. Je možné, že si týmto spôsobom nezabezpečia isté miesto na mediálnej scéne, i keď Jan Čulík tvrdí, že ich čitateľská obec neustále rastie, ale presvedčenie tak jeho, ako i redakcie vytrvať vo svojej práci nesúvisí nijako s ich jednoduchým „undergroundovým“ imidžom. Jan Paul si osobne nemyslí, že by sa mali Britské listy kvôli niekomu pretransformovať. *„Kam by měli směřovat, do něčí zadnice? Stačí když zůstanou sami sebou, když udrží to, pro co zde jsou. I to bude hodně. Pán nebo kmán, padni komu padni, mocní mají své hlásné trouby jinde. Každopádně musejí zachovat kultivovanost, já bych asi nezveřejnil jak Klaus krade pero, to bych nechal České televizi nebo Nově.“* (PAUL, 2011). I keď, ak sa vrátíme k vizuálnej stránke Britských listov, umiestňovanie článkov autormi môže celkovo vyznieť trocha problematickejšie, pretože táto forma šírenia informácií môže viesť k miernemu chaosu, je na nich pozitívom, že produkcia autorov môže byť obširnejšia a autori sa vo svojej tvorbe môžu realizovať. Pritom ich články zostávajú stále v internetovom archíve a sú tým pádom vždy k dispozícii. Jednoducho, pre redakciu Britských listov je dôležitejší obsah ako forma a účelovosť tejto formy je často, bohužiaľ, neprehliadnuteľná. Možno je problém i vo finančnej stránke veci, možno i v časovej, pretože tak Jan Čulík, ako i ostatní kmeňoví redaktori, sú často naozaj vyčadení a ohrozenie finančnej situácie Britských listov istotne znemožňuje serveru vytvoriť profesionálnejší vzhľad stránky. Vzhľadom na to, že Britské listy a ich prejav patrí najmä do publicistického žánru žurnalistiky, nejde čisto o druh nekreatívnej žurnalistiky, ako to býva zvykom u žurnalistiky výhradne spravodajského typu, i keď veľa správ sa vyjadruje k situáciám konkrétne, bez komentára, čiže tak, ako to býva charakteristické práve pre disciplínu, akou je rýdze spravodajstvo. Spravodajstvo tu býva často skôr spomenuté ako

„spravodajstvo v kocke“. Britské listy sú z hľadiska tvorby teda zaradované do publicistického žánru preto, že v ich článkoch možno nájsť mnoho komentárov, rozborov, dokumentov i analýz, čo sa týka práve publicistiky racionálneho žánru, ale taktiež i množstvo esejí, ktoré zastupujú publicistiku emocionálneho žánru, nevynímajúc spomínanú poéziu, kreslený humor alebo glosy. Stáva sa, že autori bývajú vo svojich príspevkoch neraz napádaní. Redakcia uverejňuje v prípade potreby vyjadrenia sa k článku i postoj napadnutej osoby, redaktora, či novinára, s čím boli ale v minulosti i isté problémy, pretože Štěpán Kotrba zasahoval do článkov oponentov bez ich vedomia a skákal im svojim spôsobom „perom do reči.“ Každopádne, pokiaľ zaslané články prijímú, needitujú ich. Táto prax siaha späť až do doby, keď bol Jan Čulík na všetko úplne sám. Kotrbove „medzipoznámky“ boli skôr výnimkou, pretože právo na takúto činnosť má oficiálne iba šéfredaktor. Poznámka je formou vyjadrenia sa danej osoby k článku, v prípade, že má výhrady k jeho zneniu. Sú tu k dispozícii i zvukové záznamy, či rôzne videá, v tomto prípade sa často stáva, že Britské listy uvádzajú i záznamy, bez vystrihnutých častí, ktoré mediálne subjekty stredného prúdu, na rozdiel od nezávislých subjektov, často pred percipientmi neuverejnia. Tieto videá a audiozáznamy slúžia ako materiál na podloženie tvrdení redakcie, aby došlo k čo najmenšiemu možnému počtu konfrontácií medzi Britskými listami a ich čitateľmi. Čo je veľkým pozitívom, pod kľúčovými výrazmi sa dajú nájsť príspevky týkajúce sa konkrétnych tém, ako sú cirkev, školstvo, kultúra atď. Články nie sú uverejnené len na stránkach Britských listov. Rôzne dlhšie komentáre, analýzy, eseje, kauzy a iné v minulosti, či v súčasnosti pertraktované témy z denníka sú uverejnené taktiež v publikáciách: ... jak Češi myslí (Jan Čulík, Milenium Publishing; Chomutov 1999), ... jak Češi jednájí (Jan Čulík; Milenium Publishing; Chomutov 2000), v tematickej hnihe o kríze v Českej televízii na prelome rokov 2000 – 2001 V hlavních zprávách: Televize. Fakta, která před vámi zatajili (Jan Čulík; Tomáš Pecina; ISV, Praha 2001) a ... jak Češi bojují: Výbor z Britských listů (spoluautori F. Golgo, Š. Kotrba, R. Mokřý, K. Murphyová, J. Pul, J. Žytek; Libri, Praha 2003). Možno v nich nájsť i rôzne zaujímavosti, týkajúce sa káuz z minulosti Československej i Českej republiky, práce autor, atď. Britské listy vychádzajú i v mutovanej verzii, a to konkrétne v anglickom jazyku. Čo vytýkajú niektorí autori (medzi ktorých patrí i Zdeněk Jemelík) je, že Britské listy od istej doby požadujú od autorov istú exkluzivitu, ale nezaručujú uverejnenie a nepovažujú za samozrejmosť, že by mali odmietnutie ich tvorby vopred oznámiť. Odmietajú používanie pseudonymu, ktoré by však nie je žiadnou zvláštnosťou. Zdeněk Jemelík tvrdí „*Mám ověřeno, že můj pseudonym*

„Martin Stín“ zvyšuje čtenost proti článkům pod mým jménem, ale na Blistech jej nemohu používat od vstupu pánů Peciny a Kotrby do redakce (dříve jsem jej používal) (JEMELÍK, 2011). Možná že je to chování založené na istých princípech, ale ktovie...

4 FINANCOVANIE BRITSKÝCH LISTOV

Financovanie Britských listov funguje oficiálne na troch zložkách. Hlavným faktom, ktorý ovplyvňuje materiálne zabezpečenie listov je, že Britské listy existujú od roku 1996 v podstate ako výskumný projekt University of Glasgow. Doposiaľ mohli existovať najmä preto, že bol ich šéfredaktor existenčne zaistený údajne trvalým docentským miestom práve na tejto univerzite. Okrem tejto podpory sa Občianske združenie Britské listy snažia získavať finančnú podporu od ich čitateľov a tí im prispievajú mesačne čiastkou približne 20 000 až 40 000 Kč. Čitateľov o priebežných príjmoch na svojich účtoch zvyknú informovať. A pretože, ako Jan Čulík tvrdí, počet čitateľov pribúda, dochádza k tomu, že sa tým aj logicky zvyšuje finančná podpora. Listy neustále nezabúdajú zdôrazňovať, že im aj tieto príspevky pomáhajú držať sa na minime pri splácaní potrebných nákladov. Denník z tejto podpory (ako z univerzitnej, tak i čitateľskej) prevažne dotuje financovanie základných výdajov a tiež náklady na udržiavanie hardwaru serveru, ktorý poskytuje pražský podnik Internet Servis. Periodikum sa taktiež, nie príliš úspešne, snaží získavať podporu na poli priestoru pre reklamné bannery. Autori Britských listov nie sú finančne odmeňovaní. Mesačné správy o hospodárení Britských listov ale uvádzajú, že istý honorár dostávajú redaktori. Tvorcovia článkov často píšú zadarmo aj preto, že tým prejavujú akúsi nezávislosť na svojej tvorbe, nepodliehajú autocenzúre ani prehnanej snahe, ktorá môže ovplyvniť kvalitu ich článkov. Podľa nie striktnej pravidelnosti dodávania príspevkov viacerých tvorcov môžeme usúdiť, že väčšina autorov, nie je nijako tlačaná časom, čiže tvoria podľa okamžiku, keď sa objaví téma, ktoré ich osobne zaujíma a nadchne, i keď základ obsahu stále obstaráva redakcia. Práve preto je možno zrejماً nezávislosť na finančných prostriedkoch autorov spojená s ich autorským prejavom. Štěpán Kotrba, ktorý práve odchádza z redakcie Britských listov však uvádza vo svojom článku *Poslušně hlásím aneb derniéra* (KOTRBA, 2011), že tento denník nie je taký závislý od podpory Glasgowskej univerzity. Jeho názor je, že by zrušenie katedry pre bohemistiku nevedlo ku koncom Britských listov, ba priam to označuje za lož, pretože listy podľa neho neboli nikdy projektom tejto univerzity. Zmena na univerzite by podľa neho viedla „iba“ k zhoršeniu finančného zaistenia Jana Čulíka. Jednoducho je presvedčený, že Jan Čulík v podstate využíva tieto financie len vo svoj prospech. No tieto vyjadrenia môžu vychádzať aj z toho, že ego Štěpána Kotrby utrpelo ujmu, kvôli čomu sa chcel za každú cenu Britským listom pomstiť. Pretože inak by ako zásadový človek, za akého sa vždy

pokladal a ako svoju osobnosť proklamoval, dal už dávno najavo, ako sa s zaobchádza s financiami v denníku, čo je logické.

5 TEMATIKY BRITSKÝCH LISTOV

5.1 Politika

V Čechách je dnes určite najdôležitejšou témou na politickej scéne (očakávaná?) demisia vlády. Podľa informácií, ktoré sme zistili, v rozličných médiách, t.j. nielen v Britských listoch, väčšina obyvateľov Čiech by bola najradšej, keby vláda túto demisiu už naozaj podala a ako tvrdí Petr Vlk, ak predsedovi českej vlády Petrovi Nečasovi nevyjde plán, aby sa k súčasnej menšinovej koalícii navrátilo sedem „utečencov“, nebude s najväčšou pravdepodobnosťou môcť nič iné robiť, ako vzdať sa svojho mandátu a so koalíčnými partnermi odísť z vládneho postu (VLK, 2011). Nakoniec aj prezident Václav Klaus tvrdí, že ... *„pokud dostanu více demisí, asi je přijmu. Ale neumím si představit větší obměnu vlády bez změny koalice. Také doufám, že ti, co nyní jednají, vědí, co dělají. Už v pátek jsem byl některými kroky velmi překvapen.“* (KLAUS, 2011, Jak bych si vyrobil přeběhlíky, být Petrem Nečasem a Miroslavem Kalouskem). A ak zlyhajú všetky možné opatrenia, pretože je jasné, že Klaus bude proti tomu, aby jeho bývalá strana ODS zlyhala na celej čiare, bude nutné odhlasovať ďalšie parlamentné voľby. *„Nicméně jsem si jist, že současná vládní partička při své rvačce každý proti každému a za nutnosti politicky přežít, nám ještě všem předvede kousky, ze kterých nám půjde hlava kolem. Opustit Kramářovu vilu? Tak to je přesně to, co tam sídlící kramáři rozhodně nehodlají!“* (PAUL, 2011). Ak sa hovorí dnes o svetovej politike, zaujme nás názor Britských listov na aktuálny stav v Lýbii, krikľavo pripomínajúci konflikt na Balkáne z počiatku 90-tych rokov 20. storočia, či vojenskú intervenciu v Perzskom zálive. Nastávajú tu rôzne analógie s „humanitárnym“ bombardovaním, kde je akt „záchraný“ skôr účelový ako nezištný, a kde prichádza o život svojou nedbanlivosťou množstvo civilistov, čo je však strategicky i takticky ospravedlniteľné hlavne zo strany spojeneckých armád. Vojenské jednotky severoatlantického paktu majú permanentné problémy s presným zamierením a následným zasiahnutím svojich cieľov. Pritom Britské listy uvádzajú v článku *Francie a Británie prosazují eskalaci intervence v Libyi*, že tieto krajiny presadzujú názor, aby NATO zasadilo oveľa tvrdšie údery a za každú cenu zničilo Kaddáfího ozbrojené jednotky. Londýn a Paríž tvrdia, že by takýto radikálny zásah mal v konečnom dôsledku pozitívny dopad na vývoj bojov a zastavilo by to útoky na povstalcov a civilné obyvateľstvo. No racionálne mysliaci jedinci majú na tento konflikt celkom iný názor a myslia si, že tu nejde ani tak o zabezpečenie mieru v tejto krajine, ale skôr o nasýtenie ropných tankerov,

ovládaných práve vládami týchto „svet ochraňujúcich mesiášov.“ Mnoho diskusií sa viedlo okolo kauzy umiestnenia protiraketových radarov v brdskej obci Borovno, kde Britské listy priamo obviňovali premiéra Topolánka z klamstiev a arogantných výrokov. „*Première lžete. A Britské listy majú dôkaz.*“ (KOTRBA, 2007.). Toto periodikum v nich obviňuje predsedu vlády Českej republiky z nehanebnej a vedomej lži občanom Brd, ktorým poskytoval neskutočné dezinformácie ohľadne umiestnenia amerických radarov pri ich obci, čo mohlo mať nepredvídateľné následky. Bagatelizovanie situácie je možné porovnávať so skutočnosťou, že pri umiestňovaní takýchto objektov napríklad na Aljaške je vylúčená civilná prevádzka v rozsahu takmer dvadsať kilometrov, s čím v Čechách vláda Topolánka vôbec nepočítala. Táto téma išla ruka v ruke s danou situáciou v Poľsku i ďalšími krajinami východného bloku. Tu bola Česká republika často zaznávaná ako zaostávajúca a neprogresívna a postoje občanov voči danej situácii sa častovali ako príliš konzervatívne. No boli tu i radikálni prívrženci umiestnenia radarov, reagujúci na názory Britských listov na túto tému rôznym spôsobom. „*Doufám, že Britské listy skončí pod gilotinou. Taky plně doufám, že k nám Američané přinesou protiraketovou obranu. A doufám, že jednou všichni kolaboranti s ruským nacismem v čele s Klausem a Blisty skončí pod gilotinou. Nic jiného si ani nezasloužíte*“ (LÁNIK, 2009). Tieto protiraketové základne sú jednoznačne prejavom pokračovania studenej vojny, lenže v takpovediac demokratickom Obamovskom kabáte. USA sa touto formou iba snažia viac priblížiť tomu, čo vravia „jadrová hrozba“ zo strany Ruska. Aby sme nevynechali aj tvorbu slovenských autorov, v Britských listoch je prebratý i článok od Eduarda Chmelára *Metastázy vlastenectva*, zaoberajúci sa kontroverzným vlasteneckým zákonom, ktorý pozdvihol vlnu rôznych reakcií medzi slovenskými občanmi, pretože na jednej strane sa vyskytlo tak mnoho jeho prívržencov, ako i tých, čo návrh na tento zákon zatracovali. Vyslovuje sa tu názor o tom, že tento štátny symbol sa stal podľa autora svojou neodbytnou prítomnosťou skôr sprofanovaným a nanúteným, čím môže dôjsť skôr k tomu, že vlastenectvo stratí svoj zmysel a jeho atribúty sa jednotlivcovi tak, ako aj mase zrejme znechutia. Autor tu apeluje i na to, že horlivosť „zanietých patriotov“ ostro kontrastuje s ich historickými vedomosťami, čím si vlastne skôr kopú vlastný hrob a odrádzajú priazeň vlastného národa. Niekedy sa tu naozaj spájajú, takpovediac, hrušky s jablkami, a to v prípade, keď isté kreatúry obhajujú extrémne nacionalistické subjekty. Tým pádom môžu len následne Slovensku ublížiť a ich sympatie k určitým zahanbujúcim častiam našej histórie si spájajú s tým, čo by sa dalo nazvať skutočným bohatstvom a duchovnými hodnotami. No a aby sa ukázala politika nielen vo vážnom tóne, ľudia na celom svete sa v posledných dňoch bavia

na konto českého prezidenta a jeho faux pas z jeho sklonov ku kleptománii, keď sa na návšteve v Chile chopil pera, pri podpisovaní protokolov, a „čistou náhodou“ si ho ponechal ako pozoruhodný suvení, čím si ale ako nechcený suvení so sebou priniesol aj dávku výsmechu a zahanbenia. Snáď mu pomôže i zmysel pre sebaironiu, pretože to je jediné, čo ho môže ospravedlniť. Lebo jeho diplomatické výstrelky z občanov Českej republiky sa inak nazvať, ako čiernym humorom, asi nedajú. Niektorí totiž môžu jeho chovanie považovať ako zahanbujúce a nezahanbuje len ich, ale i Čechov ako takých (Keller, J., 2011). Možno je to súčasť lacného bulváru, ale niekedy je snáď lepšie, ak sa na politiku človek nepozera iba zo zamračenou tvárou.

5. 2 Financie a ekonomika

Čo sa týka témy financií a ekonomiky, stále aktuálna a horúca je téma finančnej krízy, ktorá sa javila podľa určitých odborníkov zažehnaná, ale onedlho potom, ako vyzerali prognózy relatívne pozitívne, sa stav v tejto oblasti neupravil, stagnoval, dokonca sa dá povedať, čo nám neušlo, je viditeľné, že skôr sa pohoršil. Dôkazom toho je aj neustále klesajúca úroveň ekonomiky tak v Európskej únii, ktorú pripomínajú Britské listy i stavom ekonomiky v kolabujúcom Írsku, rovnako ako v dnes už ekonomicky kapitulujúcom Portugalsku. No v Britských listoch nie je opomínaný ani fakt, že tento stav sa netýka iba krajín Európskej únie. Pôvodne sa odhadovalo, že kríza zasiahne iba najvyspelejšie krajiny. Dnes je jasné, že zasahuje celú svetovú ekonomiku. Kým na začiatku roka 2008 sa hovorilo iba o finančnej kríze spôsobenej hypotekárnymi problémami, postupne sa transformovala do hospodárskej krízy. Väčšina vlád dúfala, že sa hospodársky rast iba spomalí. Od roku 2009 sa však prognózy stále zhoršujú a výsledkom je, že svet prešiel do hospodárskej recesie charakteristickej poklesom tvorby hrubého domáceho produktu vo väčšine kľúčových oblastí. Nejde o klasickú krízu obdobia hospodárskeho rozmachu, aké sa periodicky opakujú v rozmedzí tri až päť rokov. V tejto stále neopomínanej diskusii padajú protichodné názory, o odhalení príčin krízy (STANĚK, 2009), sme našli neustále spomínané polemiky o tom, či bola príčinou krízy predovšetkým nízka regulácia predovšetkým finančných trhov, a že oponenti tohto názoru sú presvedčení, že príčinou sú nedostatočné stimulačné opatrenia. V súvislosti s tým Britské listy nezabúdajú stále pripomínať riskantnú pozíciu Eura na finančnom trhu. I keď sú často ich prognózy považované za špekulatívne, skúsenosti ich autorov pôsobiacich nielen na žurnalistickej

scény, často dokázali, že ich predpoklady sú správne. Jedným z najzávažnejších tém, čo sa týka tejto financií sú tiež exekúcie, ktoré sú považované v Českej republike za jeden z najvýraznejších problémov. Jan Farjejt hovorí o exekúcii, ako jednom z najzávažnejších problémov v Českej republike (FARJEJT, 2011), prirovnáva tiež Českú republiku synonymicky k „exekustánu,“ výrazu, ktorý pre danú situáciu vymyslel jeden z autorov Britských listov Jan Macháček. Tvrdí, že táto téma je ešte stále málo preberaná a akosi veľmi utajovaná, pričom exekúciou je postihnutý každý desiaty občan Českej republiky. Pristupuje k tejto situácii i s istým humorom pripomínajúcim smiech cez slzy, keď vtipkuje a parafrázuje istý poľský vtip, a tvrdí, že Česi sú rozdelení na tri kategórie, a to: „... *ti, co byli v exekuci, ti, co jsou v exekuci, a ti, co budou v exekuci.*“ (MACHÁČEK, 2011.). Tento problém sa ale vymyká zdravému rozumu, pretože ide v podstate o to, že sa tu minimálne pôžičky nafukujú do vskutku neskutočných percentuálnych dlhových sadzieb. Čitateľ Britských listov zaslal do ich redakcie list a definoval túto situáciu takto: „... *dříve mé rodiče navštěvoval politický agitátor... dnes místo něj chodí exekutor. Čest dnešní vládě*“ (BAIL, Petr, 7. 3. 2011, Exekuce jsou jedním z nejvýznamnějších problémů České republiky). Pričom minister spravodlivosti Jiří Pospíšil tvrdí, že právna úprava zákona o exekúcií je úplne v poriadku, i keď, ako sme sa dozvedeli, sú dôkazy, o ktorých hovoril poslanec za ČSSD Antonín Sedľa, keď povedal „...*je praxí exekutorů v České republice, že zabavují majetek i lidem, kteří nic nedluží. Stačí totiž k tomu jen to, že ubytují ve svém domě či bytě dlužníka ...*“ (ŠKROP, 2011). Aleš Uhlíř nazval exekútorov určite správne, ako „*katův pohůnek*“ (UHLÍŘ, 2008).

5. 3 Sociálna tematika

V Britských listoch sa často spomína téma osudovej, politickej i spoločenskej neprajnosti voči staršej populácii obyvateľstva, dôchodcom, ktorú samotné listy nazvali „*Antigerontizmus*“. V ich článkoch máme možnosť vypozerovať, že starí českí občania zostávajú bez pomoci a kontaktu zo strany rodiny a s nedostatkom peňazí na samostatný uspokojivý život. Narastá tu úroveň existenčnej úzkosti a depresie viac, ako v iných krajinách. A nie je to len český problém, pretože globálne ozdravenie civilizácie posunulo vekovú hranicu dĺžky života oveľa vyššie, čo ovplyvňuje i ekonomický faktor. No postoj voči starším ľuďom a ich akceptácii vo výkone zamestnania v plnej jeho hodnote je zamietavý, takže je skôr pravdepodobné, že spoločnosť neprijme takýchto ľudí do funkcií, ktoré sú schopné vykonávať a považuje ich za niečo, čo spoločnosti v konečnom dôsledku,

i keď je to povedané kruto, visí na krku. Pritom, v mnohých krajinách sú starí ľudia veľmi vážnou zložkou obyvateľstva, rodiny sa ich nevzdávajú a neprerušujú s nimi kontakt, nenechávajú ich „na holičkách.“ Pokladajú ich za istý dar a to i vo vyspelých ekonomikách, kde sú starší ľudia samostatnejší a majú možnosť dožiť sa plnohodnotnej staroby na vysokej úrovni. Politici sa stavajú k tejto časti obyvateľstva tak, ako keby k nim nikdy v budúcnosti nemali patriť, a akoby vo svojej rodine nemali nikoho, koho svojimi zákonmi musia len oklieštiť. Vláda sa vyjadruje v tom zmysle, že sa nenechá vydierať ani zastrášať nejakými demonštráciami, manifestáciami, resp. stávkami, či obmedzovať v rozhodovaní. Na druhú stranu sa už po niekoľký krát vyhráza vláda občanom, že *„...pokud se nepodvolí všem krokům vlády, postihne je, obrazně trest Boží“*. (BAŤA, 2010). Premiér Českej republiky Petr Nečas tým myslel že sa Česko dostane „do pekiel“, pripomínajúc situáciu v Grécku, ak sa nevykonajú „úsporné“ opatrenia presne podľa vízií ODS. Preto je nutné podľa neho akosi neobzerať sa doprava (nieto ešte doľava), nefrflať a držať hubu a krok. Vyjadril sa i v tom zmysle, že bude treba i pohľadať pomyselný klinec, ktorým bude treba urobiť ďalšiu dieru do opasku, aby po všetkých tých opatreniach nespadli spoločnosti na zem gate. Práve preto predsedovi vlády navrhuje Jíří Baťa, aby išiel do dôchodku v sedemdesiatich, a k tomu ešte za polovičnú penziu. (BAŤA, 2010). Pretože práve sedemdesiat rokov je vek, o ktorom hovoril premiér ako o navrhovanom veku nástupu na starobný dôchodok. Jíří Baťa podotýka k tomu podotýka predovšetkým to, že: *„... pan Nečas si zase pustil „ústa na špacír“*. *Nevím, zda je to proto, že si myslí, že si to díky svému postavení může dovolit, nebo proto, že rád používá silná slova, aby adepty na důchod jaksi morálně připravil na nejhorší, neboť takový nesmysl tu již byl v době, kdy politici ODS a TOP 09 vykřikovali, že se odchod do důchodu musí oddálit na věk 62 či 65 let. Pan Nečas jde ještě dál, když zřejmě zjistil, že by „jim“ na účet přibylo méně, než potřebují. Že už samotný návrh na odchod do důchodu ve dvaasedesáti, respektive v pětasedesáti je (či byl) s prominutím blbost, ten Nečasův požadavek je blbost na „entou“*. *Pozapomněl respektovat zásadní skutečnosti, že do sedmdesáti let pracovat může člověk, který celý život nic pořádného nedělal (ani fyzicky, ani psychicky) a je tudíž nejen plný energie, ale hlavně, že mu „zdravíčko slouží“*. *Může toto říci každá/y dnešní či pozdější šedesátník/ce? Cožpak pan Nečas nemá tátu, mámu? Ještě pracují? Pokud počítám dobře, mají nějakých 65-70 let. Jestliže ano, copak asi dělají, nebo co dělali, pokud jsou dnes už v důchodu? Jsou zdraví, nemají žádné zdravotní problémy? Souhlasí či by souhlasili s tím, že by museli pracovat do sedmdesáti? Zeptal se jich na to pan Nečas a co mu odpověděli? že Jsou to hloupé, více méně akademické otázky, vždyť nelze předpokládat, že zrovna oni*

na to doplatí. Nebýt toho, že jejich synáček je premiérem, se zlou by se zřejmě potázal!“ (BAŤA, 2010). Britské listy stále nám pripomínajú fakt, že týchto ľudí nebude zamestnávať nikto, keď bude v republike neskutočné množstvo nezamestnaných, a ešte k tomu mladých i mladších a hlavne v oveľa lepšej kondícii... Stále sa tu pripomína i druh práce, aký by mohli seniori vo svojom veku vykonávať, aby si nepoškodili svoje zdravie a dožili sa tak vlastne dôchodku, čo sa ale asi vláde nehodí. A iróniou je i to, že starší ľudia majú predsa len sklon k častejšej práceneschopnosti, takže táto situácia môže priviesť štát len z dažd'a pod odkvap a neraz by sa jeho konanie dalo nazvať metaforicky „ako keby radil ako Hurvínek vedie vojnu.“ (BAŤA, 2010). Česká spoločnosť ako taká sa tvári ako slepá, keď nevidí, že v Českej republike je jeden a pol milióna obyvateľov starších ako 65 rokov a nárast tejto časti populácie sa bude neustále zvyšovať. A ako sa stavajú k tomu tí, ktorí by sa mali k situácii postaviť čo najzodpovednejšie a prehodnotiť, komu zveria svoju dôveru, pretože si musia vybrať nielen subjekt, ktorý bude podporovať ich predkov, ale možno i ich v budúcnosti? „*Onen věčný kult mládeží a mediální obraz stáří, jako něčeho, na co musíme doplácet, pro jeho fyzickou a duševní nedostatečnost a neschopnost, nebude věčný (aspoň doufám).*“ (MÁLOVÁ, 2010). Práve preto je téma problémov s dôchodcovským zaistením v Britských listoch taká často preberaná. Nebolo by vôbec správne vynechať tému školstvo. Aký je teda stav s týmto fenoménom... „*V mnoha ohledech je to tu horší než v Sovětském svazu. Ani v nejhorších dobách v Sovětském svazu nezrušili vnější formu demokratického procesu, i když jeho podstata neexistovala. Pořádali volby a tak dále. Ještě před deseti lety jsme měli možnost zvolit si děkana. To je teď naprosto nemožné.*“ (Prof. WHITE, 2011). To sú slová ktoré definujú stav, ktorý vznikol vo Veľkej Británii, keď sa otriaslo univerzitné školstvo, čo potvrdila situácia so štvrtou najstaršou univerzitou v anglosaskom svete, University of Glasgow, čo sa dotklo tak Jana Čulíka, ako i redakcie Britských listov, ktoré pomáha táto univerzita finančne udržiavať nad vodou. Rôzne zrušenia a pochybné zlúčenia katedier, predlžovanie štúdia a skracovanie prednášok, navýšenie študijného poplatku, rozsiahle škrtky, takzvané „ozdravovacie reformy“ na vyrovnanie schodku 35 miliónov libier a následné protesty profesorov a pracovníkov univerzity. Odhaľujú sa i rôzne fakty: „*Za sedmnáct let, co tu jsem, jsem nikdy nic takového nezažil,*“ konštatuje jeden profesor. „*Nikde a nikdy jsem nezažil takové zoufalství a demoralizaci. Je to bezprecedentní.*“ (Prof. WHITE. 2011). Vláda nehľadá na potreby profesorov, ani študentov. Celú túto situáciu ovláda len skupinka vysoko postavených, dobre finančne zaistených manažérov. Niektorí z nich dokonca zarábajú viac, ako britský predseda vlády. Profesor anglickej literatúry Willy Maley

upozorňuje, že nikdy za celý svoj život nič tak vzdialené, bez akejkoľvek komunikácie, vyhýbajúce sa priamemu kontaktu. Vysoký manažment každému iba diktuje a názory ostatných ignoruje. (MALEY, 2011). Je možné, že takáto situácia nastane i v Čechách? Je možno pravda, že je tu dôležitá i časť vkladných investícií súkromnými subjektmi, ale hlavné slovo by mala stále mať akademická obec, čiže pedagógovia. A situácia je tu niekedy zložitá, pretože podľa Františka Augustu v českom školstve existujú dva typy pedagógov. Tí, ktorí systém svojej výučby nemenia a druhí, schopní konštruktívnej sebakritiky, čo mu pomôže priviesť svoju prácu k lepším výsledkom. Čo je ale zásadnou chybou českého školstva, že neexistujú žiadne osnovy, exaktne definovateľné ciele výučby, a preto sa nedá určiť kvalita pedagógov. A kam vlastne treba investovať, aby mohlo školstvo fungovať tak, ako má? František Augusta je tiež toho názoru, že táto forma materiálnej pomoci by mala byť nasmerovaná medzi pedagógov, ktorí majú schopnosť kreativity a nemajú tendencie k statickosti. Problémy so slabými výsledkami dotácií školstva je možno viditeľný i preto, že vláda neusmerňuje finančný tok správnym smerom a svoje dotácie poskytuje na nesprávne miesta. Zlé financovanie škôl tiež núti prijímať do školy každého lajdáckeho žiaka. Nie je ničím zvláštnym, keď sa na strednú školu dostanú žiaci s najhoršími známami (OBERMAJER, 2011). Stredné školy si týchto žiakov radšej „držia“, lebo ak by ich vyhodili, štát by im poskytol o to menej financií. A takýto žiaci po podozrivom absolvovaní maturít zakotvia na Úradoch práce, kde oberajú štát o ďalšie peniaze. Takže tu vzniká ďalší finančný bludný kruh. Jaroslav Obermajer len tak na okraj zdôrazňuje, že žiaden z takýchto žiakov, by pred päťdesiatimi rokmi v žiadnom prípade nielen že nezmaturoval, ale sotva by sa so známami ako sú štvorky na základnej škole na strednú školu dostal. V žiadnom prípade by nebolo vhodné opomenúť zdravotníctvo a problémy s ním spojené. Práve danú situáciu rozobral Ivan David v článku *Ministr je standardní, ale zdravotnictví (a nejen ono) je v rozkladu*, z 15. 2. 2011. V tomto obore často dochádza ku krytým finančným prechodom, nazývaným „podpory investícií“, zakladajúcich sa na princípe, keď sa môže možný dodávateľ o potrebe investície s výkonnými zložkami ústavov vopred dohodnúť. Najdôležitejším faktorom sú samozrejme peniaze. Vedenie vydá súhlas s potrebnou investíciou a dodávateľ poskytne „danú podporu“, čiže lepšie povedané úplatok, alebo jeho prísľub tomu, kto má moc rozhodovať. Tu sa zariadia takzvané „protikorupčné opatrenia“, pri prechode investičných zámerov do štátneho rozpočtu. Vytvorí sa fingovaná konkurencia medzi podnikmi, ktorá nie je práve najjezitejšou, alebo mienia ďalej spolupracovať v tejto činnosti formou ruka ruku myje. No a zákon proti tomu nezmôže nič. A vláda tiež nepohne ani prstom. Nerieši

ani také problémy, ako je to, že niektoré kroky vlády to, čo nazývajú rozpočtovou zodpovednosťou úplne popierajú, lebo zjavne v nich daná zodpovednosť neexistuje čo by len najmenšou čiastočkou. No neprestajne sa ako nezabúdajú definovať ako vláda zodpovedná a nie sú si pritom ochotní pripustiť akúkoľvek finančnú neprístopnosť. V danom systéme funguje takzvaný psychologický placebo efekt, resp. efekt, keď niečo pomenujeme tak, ako to pomenujeme, omámime dav tým, že ho presvedčíme vo fungovanie niečoho nepotrebného a zbytočného, čo môže byť jediným správnym riešením, a často sa stáva, že takéto kroky sú využívané tzv. politicko-mediálnymi farmaceutmi. Možno aj preto majú stále odborníci v českom lekárstve stále malú podporu medzi obyvateľstvom a skutočne pádne argumenty im nič nehovoria a ani varovanie pred odchodom lekárov z nemocníc na nich nepôsobí všeobecne spoločensky alarmujúco. Aby sme nezabudli na zahraničie, Britské listy sa zastávajú práve kubánskych lekárov a zdravotníkov, ktorých nazývajú skutočnými hrdinami, pretože na rozdiel od patetických príslubov prezidenta Spojených štátov amerických Baracka Obamu, úsilie oslavovaných a publicitu si so sebou prinášajúcich lekárov z USA a Veľkej Británie, premohlo ich skutočnú pomoc iba salvami slávy a nie skutočnou prácou. Väčšina zo spojeneckých pseudohrdinov po krátkej dobe odišla a na ostrove zostali iba Kubánci a lekári bez špeciálneho štátneho označenia. (THE INDEPENDENT, 2011). Samozrejme, takéto vyhlásenia len kreslia na tričko Britských listov ďalší kosák a kladivo, ale na vec ako je ľudská pomoc voči trpiacim je vec, na ktorú sa treba pozeráť čisto principiálne a s otvorenou myslou, bez predsudkov. V poslednej dobe je akosi tabuizovaná téma odbory. Spoločnosti sa zrejme zdá, že odbory považujú za „prežitok totalitného zriadenia“, dokonca tému odborov nazvú ako archaickú a sprofanovanú. Pričom sa to týka podnikateľov z výrazným podielom na trhu, alebo takých, ktorí sa na dôležitých iba hrajú. Možno si niektorí z nás neuvedomili, že otvorenie dverí „pseudodemokracii“ prinesie so sebou zväčša iba nenásytné hrdlá individualistických subjektov, vytvárajúcich si pod pláštikom fráz o nekonečných možnostiach a seberealizácii iba prostriedok na podojenie nedodojeného, k čomu im odbory zavádzajú, ako závora, brániaca preraziť na neudupané pastviny, plné nevedomých a naivných dojníc. Britské listy neprestajne zdôrazňujú znevažovanie odborov, ku ktorým sa napríklad zachoval Václav Klaus junior tak, že pokiaľ vzniknú na škole, kde je riaditeľom odbory, tak dá okamžite výpoveď (ŽÁK, 2003). Takéto konanie je typické a absolútne neprípustné a spoločnosťou je viac-menej tolerované. Pojem odbory nadobúda skôr hanlivý výraz, i keď súčasný politický stav v Českej republike sa rázne a negatívne stavia proti tým, čo sa na ich adresu vyjadrujú

často krát tak nehanebne, ale s presvedčením o svojej politickej a osobnostnej korektnosti. S danou témou úzko súvisí i jedna z najdôležitejších vecí, týkajúcich sa našej existencie vôbec, a tou sú mzdy. Okrádanie zamestnancov na mzdách sa stalo takým zvykom a tradíciou, že za tých dvadsať rokov by asi už bolo nehoráznosťou, keby k ešte nehoráznejším daniam nepristupovali zamestnávateľa i k týmto praktikám. A preto by bolo vhodné, aby sme uviedli konkrétne príklady. Pri reakcii na článok Jana Čulíka *Jak se kradou platy*, uviedol istý čitateľ: „*Můj kamarád už 4 roky čeká, až mu bývalý zaměstnavatel zaplatí odstupné. Pokouší se to řešit soudní cestou a také bezvysledně. Mezitím zkrachovala další firma, v které potom pracoval, takže má další pohledávku. Celkem to dává slušnou sumu, která by určitě nebyla k zahzení.*“ (ANONYM, 2003) alebo v prípade, že sa náhodou zamestnanávateľ dozvie, že jeho zamestnanec mieni po čase odísť z práce, pretože je tu možnosť nájsť si výhodnejšiu prácu. V ďalšom prípade sa ozvala bývalá zamestnankyňa istej firmy. „*Vážený pane Čulíku, četla jsem právě Váš článek "Jak se v ČR kradou platy" a můžu Vám říct, že Vámi popisované praktiky nejsou vůbec ničím novým v naší společnosti. Když odcházející zaměstnanec dostane poslední plat v plné výši, tak může skutečně hovořit o štěstí a může si říct, že pracoval v solidní firmě. Štěstí je také to, když dotyčný dostane alespoň základní plat bez prémie a odměn.*“ (ANONYM, 2003)

6 ZLOŽENIE ČITATEĽOV A ICH POSTOJE VOČI BRITSKÝM LISTOM

6.1 Zloženie čitateľov Britských listov

Pri prieskume zloženia čitateľov, ktorý sa konal v marci 2007, požiadali Britské listy o vyplnenie sociodemografického dotazníka, na čo svojou aktívnou účasťou odpovedalo viac, ako 5000 respondentov. Zistili sme že z daného prieskumu je typickým čitateľom Britských listov stredoškolsky, až vysokoškolsky vzdelaný, skôr mladší muž s nadpriemerným príjmom (čo je pozoruhodné, pretože Britské listy sú obviňované z náklonnosti k ľavicovým hnutiam, bojujúcim proti takzvanej „mocnej, bohatej časti populácie“), žijúci vo väčšom meste. Ženy tvoria, bohužiaľ, iba menšiu časť čitateľskej obce, a to necelých dvadsať percent zo všetkých odpovedajúcich respondentov. Desatina čitateľov Britských listov žije mimo Českej republiky a čítajú tento denník, pretože chcú byť nestranné a nekompromisne informovanými o dianí hlavne vo svojej vlasti. Čo je pozoruhodné, z odpovedí na daný dotazník jednoznačne vyplynulo, že najslabšou čitateľskou skupinou Britských listov sú obyvatelia v najproduktívnejšom veku, to jest ľudia vo veku okolo štyridsať rokov. Denne navštívi server Britských listov okolo 15 000 až 18 000 (údaj sa týka samostatných návštevníkov) a dovedna je na nej zhladnutých približne 30 000 až 50 000 strán. Mesačná návštevnosť dosiahla zhruba 130 000 až 190 000 individuálnych čitateľov a dohromady je ich počet okolo 800 000 (údaje sú z decembra 2006) až 1 300 000 (údaje sú z marca 2008). Jeden) na otázku, prečo číta aj Britské listy dodal, že tento denník pravidelne sleduje len preto, aby poznal spôsob, ako uvažuje jeho „nepriateľ“ (ANONYM, 2007). Išlo pravdepodobne o jeho predpojatosť a sklony domnievať sa, že Britské listy majú striktné ľavicové tendencie. Tejto definícii sa ale periodikum snaží vyhýbať. Vo svojich komentároch voči čitateľom často uvádzajú, a taký postoj aj permanentne zastávajú, že ich prístup k tvorbe je tolerantný, uvažovanie slobodomyselné, ovplyvnené iba spomínanými denníkmi s nádychom liberálnosti ako sú Guardian a Independent a na druhej strane sa bránia aj tým, že v ich tvorbe je často cítiť vplyv americkej žurnalistiky, ktorá sa ľavicovej tvorbe jednoznačne vyhýba. No čitatelia z Českej republiky toto veľakrát popierajú, pretože krajiny z bývalého, postsocialistického bloku, majú na politické zmýšľanie krajín s hlbokou tradíciou liberálnosti nezasvätený pohľad. Z tohto môžeme vyrozumieť, že dnes sa na objektívnu, presne politicky nedefinovanú a v podstate nestrannú tvorbu pozerá veľmi zaujato a zo strany čitateľov tu existuje vyvážené hľadisko takmer minimálne. Tu by sa snád' hodil veľmi predvolebný

slogan strany ODS za dnes už prezidenta Václava Klause, ktorá sa stavala k celej situácii bez výnimky takto: „*Doleva, nebo s Klausem!*“ Britské listy sú často percipientami prijímané ako ľavicové i preto, ako sa vyjadrujú a tiež i preto, že zastávajú pomerne nelichotivý postoj voči bezohľadnosti a nenásytnosti korporácií a tiež preto, že sa neboja vyjadriť svoj nepriaznivý postoj voči finančne baživej, majetnejšie nanajvýš zabezpečenej súčasti civilizácie, ktorá sa väčšinou nachádza, ako sa vyjadrili niektorí redaktori, medzi ktorých patrí i Fabiano Golgo, ktorý nedávno odišiel tiež z redakcie Britských listov na severnej pologuli našej planéty. Preto sa práve k Britským listom nevhodným spôsobom postavili čitatelia, ktorí nepochopili, že Britským listom ide najmä o, ako sa permanentne vyjadruje Jan Čulík, konzervatívne, morálne hodnoty ľudstva a nie iba o materiálnu časť existencie. I to je dôvodom, že je denník v neustálom „hone na čarodejnice“. Toto periodikum a jeho skutočný charakter nie je ovplyvnený zámerom jeho vedenia, ale skôr okolnosťami, ktoré sú mimo dosahu redakcie. Jeho šéfredaktor stojí o vyrovnanosť názorov, ale naráža tiež na základný problém, a to nedostatok autorov ochotných písať pravicovo a, čo je pre pravicovo orientovaných jedincov charakteristické, ešte k tomu zadarmo. Nedá sa nespomenúť, že pravicová argumentácia používa určité kliše (človek by sa nemal spoliehať na štát, štát je horší vlastník ako súkromník, ľavica rozhadzuje peniaze, pravica je finančne zodpovedná, so Spojenými štátmi na večné časy a nikdy inak! atď.) Takýmto zmýšľaním naplnené články sú, bohužiaľ, jeden ako druhý a preto skôr nečitateľné, naozaj mainstreamové a vtierajúce sa dnešnému vkusu médií. Viacerí autori sú presvedčení že Jan Čulík je naozaj nezaujatý a ľavičiarstvo alebo pravičiarstvo je len nejaká zvláštna fóbia Čechov, „*berlička, jak se zaměstnat, když mozek spí*“ (PAUL, 2011). Nepriaznivý postoj Britských listov si zaslúžili zrejme aj preto, že im chýba akýkoľvek zmysel pre empatiu a širokosť názorov, z ktorých si čitatelia vyberú svoj nepriaznivý, na ktorý automaticky zaútočia. Možno je práve preto dobrým dôvodom, samozrejme okrem finančného, že fungujú iba v internetovej forme, i keď sú tým pádom logicky dostupné iba určitej časti čitateľov. Internetová podoba môže byť aj istým negatívom, lebo nie každý, kto chce byť informovaný, aj keď je vedomostne a intelektuálne disponovaný, má ešte možnosť a adekvátny prístup k tejto forme šírenia informácií, čo determinuje ako takzvanú „*technickú negramotnosť*“ redaktor Štěpán Kotrba. Jan Čulík vytvoril toto periodikum vo forme internetového denníka teda i preto, aby mohlo slúžiť svojím spôsobom, pri jeho často ostrom spôsobe vyjadrovania v komentároch a názorov, ako bezpečnejšiu podobu šírenia informácií, lebo spoločnosť zaujala voči Britským listom, jeho osobe, i ostatným redaktorom neraz nelichotivý postoj, čo jednoznačne vyplýva z ich komentárov. Pre

príklad je tu pár adekvátnych ukážok: „*Britské listy jsou komunistické svinstvo*“ (ANONYM, 2005). Taktiež je tu vyslovený pozoruhodný názor, „*Se svobodou slova to v demokratické zemi musí být odsad' až podsad'*“ (ANONYM, 2005). Tiež sú označované termínom „*neobolševizmus*.“ Denník, ktorého je šéfredaktorom označil a neustále označuje však práve jeho šéfredaktor za obhajcu tradičných ľudských práv, nie za propagandu bolševického zmýšľania, či komunistickej propagandy. Britské listy uviedli presnejšiu definíciu jeho idey. Podľa neho Britské listy obhajujú zásadne konzervatívne hodnoty (ČULÍK, 2006). Niekedy sa denníku síce vytýka istá ostrosť vo vyjadrovaní, prejavujúca sa hlavne v jeho komentároch a úvahách, čo môže viesť práve ku konfrontáciám a následným konfliktom, pretože k slovu sa často dostanú autori, ktorí sú charakteristickí problematickými povahami, a ich spravodajský, publicistický či esejistický štýl môže viesť práve k daným problémom, ktoré naštrbujú meno listov a je dosť možné, že ho stavajú na pokraj objektívnosti. Ide najmä o Štěpána Kotrbu, ktorý svoje nielen komentáre, ale dokonca názvy úvah, podtrhne neraz výraznými expresívami, či dokonca pejoratívami, čo je ale pre žurnalistiku tohto nekonvenčného kalibru príznačné. Tým pádom sa často tvrdí, že Listy zapadajú do žánru nazývaného ako „*politický bulvár*.“ Ale čo v skutočnosti Britské listy sú? „*...nejsou nějak objevné, jen občas se jim podaří být s nějakou zprávou první, ale jsou vždy nepřehlédnutelné v tom, jakým způsobem události komentují. Někdy to je prostě jenom to, že zveřejní fakta, a nebo je zveřejní v jiném světle, v jiném kontextu Jo, to jsou Britské listy... Britské listy jsou čtenáři...*“ (PAUL, 2011).

6. 2 Vnímanie politických tendencií Britských listov čitateľmi a ich reakcie

Britské listy sa dostávajú do prudkých čitateľských konfrontácií. Jeden z nich napísal do Britských listov toto: „*Čulíku, Ty zmrde bolševickej, Ty mě tak sereš! Táhni na Kubu do Koreje nebo do Íránu, Ty kreténe! Nenávidím komunismus! Vy bolševici ste zmrvili tuhle zemi. Stejně pravice zvítězí a Ty di do prdele!*“ Iný anonym „*analyzoval*“ Britské listy doslova takto: „*Je mi z vašeho nadřování levici na blití. ZMRDI!*“ (ANONYM, 27. marca 2006, Komunismus je hnus). No a nakoniec (aspoň tu) by som citoval ešte jeden, neanonymný, klenot: „*Proč to nepřejmenuješ na Rusko-mongolské listy? Lžeš už názvem. Nemyslíš, že ten název by byl výstižnější? Chudák Británie, co komu udělala? Za co se jí mstíš? Proč mršíš Británii i Česko? Kdes nabral ty svinské způsoby ? Byl Tvůj otec bolševik? Nebo aspoň marxista-stalinista? Nebo máti? Co seš vlastně zač? Napiš něco o sobě, ať pochopím jak může něco takového vzniknout.* (ANONYM, 2006). Pri

podrobnejšom skúmaní tohto periodika sme teda prišli na fakt, že tak slovami čitateľov, ako i napádaním autorov, sú Britské listy často obviňované za ich názory a bezohľadne definované ako, dajme tomu, boľševické, či priamo komunistické. Možno sú to názory tých, ktorí sú značne neznalí, keď sa v Britských listoch poukazuje kriticky na zločiny vplyvných. Osoby, ktoré považujú kritickosť za „ľavicovú“, však zabúdajú, že rozumová, kreatívne kritická verejná diskusia je základným predpokladom demokracie. Jan Čulík má dojem, že sa po páde socializmu ľudia v Českej republike rozhodli, že nastal najlepší zo všetkých režimov a že im sloboda len tak padla do lona, takže pre ňu nič netreba robiť. Pritom vo svojej nevedomosti nevedia, že o ňu môžu ľahko prísť. Je však presvedčený, že sa o ňu treba neustále starať a kultivovať ju, neustávať vo verejnej diskusii, ani vo verejnej kritike. *„V Británii jsou si občané dodnes plně vědomí, že žijí v svobodě, protože před více než pol stoletím tuto svobodu britští vojáci neohroženě obhajovali před fašistickým nebezpečným., a mnozí z nich za ni položili své životy. Dodnes jsou jim za to občané vděční a při vědomí tohoto dlhu jsou stále v střehu před pokusmi omezovat demokracii. Žádná společnost není dokonalá a bez věčné, razantní kritiky sa neobejde, nepokročí vpřed.“* (ČULÍK, 2006). Ale mnoho čitateľov Britských listov si vysvetľuje liberálnosť aj tak po svojom. Vytvorili si vlastnú ľavicovosť a pravicovosť. Lenže čitatelia si v podstate ani neuvedomujú rozdiely medzi ľavicovosťou a pravicovosťou v Českej republike a v krajinách, ktoré majú dlhobojšiu možnosť postretávať sa s týmito pojmami a paradoxne sa chovajú k danej veci absolútne laicky, pričom sú automaticky schopní odsudzovať Britské listy z niečoho, o čom nemajú vôbec poňatia. O tom hovorí i článok *Chováte se jako fašisté!* od Jana Kolářika z 30. septembra 2010. Čo si vlastne skutočne myslí Jan Čulík o striktno odsudzovaných ľavicových stranách... *„Komunistická strana Čech a Moravy je možná hloupá strana, s nezastavitelně stárnoucí členskou základnou, která je stále víc odtržená od reálního světa. Může ale být potřeba komunistům nadávat anebo je chtít rušit považována za konstruktivní politický program? Česká politika je klanová a kdo nepodporuje určitou skupinu, je nepřítel. Nejde tedy, zdá sa mi, o kultivaci veřejného prostoru, nýbrž o to, „kdo z nás zvítězí a získá moc, pro moc jako takovou.“* (ČULÍK, 2006). Rôzni čitatelia, i keď takzvaní spomínaní nepriatelia, ale napokon, predsa len v konečnom dôsledku svojim nepopieraným záujmom priaznivci, pripomínajú, prečo volia také pravicové strany, ako sú napríklad ODS. Je to vraj preto, lebo na rozdiel od priaznivcov Britských listov nie sú, tými zakomplexovanými socialistami, a vraj nemajú potrebu nikomu závidieť. Na adresu Listov sa vyjadrujú naozaj, takpovediac, „poeticky“ a obviňujú ich za nehorázne šírenie ľavicovej propagandy.

V podstate tým, že poukazujú, že podľa nich „ľavicové systémy všade vo svete zlyhali“, akoby skryte dávajú najavo svoj strach a mudrlantsky im prikazujú, aby sa poučili. Mnohí z takýchto „demokratov“ sa čudujú, ako vlastne dokážu Britské listy fungovať. Neraz tvrdia, že tieto stránky sú vraj podporované zo strany KSČM, či ČSSD a podozrievajú ich z nekalého delenia financií v redakcii. Dokonca sú títo „demokrati“ zástancami názoru, že český a moravský národ sa zhadzuje tým, aké sú jeho predvolebné preferencie a priazeň k ľavicovým hnutiam. Rovnako sú Britské listy nabádané, aby sa radšej venovali vyšetrovaniu komunistických zločinov a nie šíreniu dezinformácií a žurnalistických lží. „*Asi skutečně nerozumím myšlení některých českých občanů. Mají zvláštní vidění světa... Opravdu nechápu, proč považují Britské listy za levicové. Britské listy zastávají ve skutečnosti konzervativní hodnoty.*“ (ČULÍK, 2006). Niektorí autori tohto periodika ale nepripúšťajú možnosť, že by boli Britské listy nejakým spôsobom konfliktné. Považujú ich skôr za netradičné, iné, líšiace sa od ostatných svojou otvorenosťou, pretože ich autori sú plne slobodní a nezávislí. Oficiálne, i keď ich v podstate vedie ako existenčný element Jan Čulík, nemajú nad sebou komandujúceho editora, vedúceho v pravom slova zmysle, a ani v tomto pravom slova zmysle šéfredaktora, či dokonca majiteľa. Nepracujú ani na mocenskú, ani na tržnú objednávku. To im umožňuje prezentovať celú radu zaujímavých stanovísk, niekedy však skutočne i veľmi kontroverzných, inokedy i citovo zafarbených, čo dokazuje nepopierateľnú a vlastne ani nepopieranú názorovú subjektivitu i v rade žurnalistov. Možno je na Britských listoch dobré i to, že sa do nich dá písať, i kvôli ich formátu, viac textu, kde môže práve autor vyjadriť svoj názor, ktorý sa nemusí práve zhodovať s názorom nielen mediálnej, ale i čitateľskej väčšiny, čo sa často deje. No v poslednom období sa zdá, že čitatelia, aspoň tí, ako tvrdí asi bývalý najproblematickejší tvorca Britských listov, Štěpán Kotrba, takzvané „mediálne gramotní“, prehodnocujú názory Listov a zisťujú, že i keď sú značne konfliktné, niečo na ich článkoch bude a majú určite aj plodnú stránku. Vladimír Žák zasa zastáva názor, že si nemyslí, že by ostatné médiá, či osoby na Britské listy nejako útočili, skôr ich ignorujú. Toto tvrdenie je relatívne spochybniteľné, pretože sa neraz stáva, že Britské listy prichádzajú do priamych konfliktov, ktoré pretrvávajú, práve kvôli svojim článkom, postojom a názorom ich tvorcov. Snáď najväčším zdrojom kontroverzií a konfliktov sú práve spory a obvinenia ohľadne spochybnení objektivity a politickej zaujatosti Britských listov. Mnohí ich čitatelia im stále nemôžu odpustiť svojou podozrievavosťou prisudzované toľkokrát spomínané otázne ľavicové tendencie. Zrejme ide o dôsledok pomstychtivosti postsocialistického Československa a Českej republiky ako takej, kde si veľakrát vylievajú

svoj hnev na článkoch Britských listov práve títo podozrievaví jedinci, pretože sú evidentne zástancami myslenia oko za oko, zub za zub. Nepopierateľne sa v Britských listoch nachádza mnoho autorov, ktorí sú rýdzo ľavicovo politicky mysliaci, pričom nie všetci, a vôbec sa týmto netaja, ale konfliktné situácie, ktoré z tohto vychádzajú často vrhajú zlé svetlo aj na tých, ktorí stoja na druhej strane. Lebo autori sa svojou tvorbou nesnažia ulahodiť len sebe a nie sú akousi hlásnou trúbou socialistického myslenia, iba ich články sú krutým nahliadnutím do zrkadla bezhodnotovému pravicovému mysleniu, ktoré povýšilo papiere požehnané leskom zlatých tehál nad skutočné intelektuálne hodnoty. A to dnes, v pseudodemokratickom ideálnom systéme neletí, ba je snád' priam i odsúdeniahodné. Sú tu autori, ktorí prichádzajú do nekompromisných konfliktov. Snád' najkrikľavejším príkladom bol Štěpán Kotrba, problematická osobnosť sám pre seba, pretože si vytváral nepriateľov i medzi svojimi kolegami. No trňom v oku bol najmä svojou minulosťou, a čo je dá sa povedať dosť nespravodlivé, i minulosťou svojich rodičov, pretože ho nazývajú ako „...synka prorežimního "umělce" jenž sochal socialistické umění“ (BOK, 2005). Dnes podľa neho takých, ako on a im podobných však označujú ako zbabelcov, ktorí „...celou dobu totality drželi hubu a krok, chodili poctivě volit komunisty a valili si svojí kuličku, byli členy zločinecké bolševické organizace (dokonalým prototypem je Váš kolega Kotrba), hodí účelově do krámu, tak jak se to obdobně hodilo estébákům, vyťahovat něco, co je produktem podlého, zločinného a zvráceného systému, jemuž Kotrba oddaně sloužil. Jeho produkty se pak dnes pseudodemokratům hodí ke špinění těch, kteří mají jiný názor a věcnost argumentu. Staré, dobré a osvědčené praktiky. Stále stejný účel světicí prostředky.“ (BOK, 2005 dědictví). No nielen Štěpán Kotrba bol obviňovaným autorom Britských listov. Často padajú nadávky a obvinenia i na hlavu ostatných autorov. Ale práve Kotrba sa stával stredobodom daného pomyselného terča. „Nevím pro koho, vedle Blistů, dělá pan Kotrba. Ať už pro kohokoli, vzkazte mu, že až ho potkám, dostane přes hubu. Ne proto, že účelově zneužívá svého postavení, ale proto, že je podlý a zbabělý.“ (BOK, 2005). Kotrbu často obviňovali a čudujú sa, že je členom pre rozhlasové vysielanie, práve kvôli jeho minulosti, že pracuje pre ČRo 6, že sám seba určil ako toho, ktorý stanovuje, čo je správne, inteligentné, morálne... No, je faktom, že sa vyjadruje paradoxne i pri týchto svojich „nespochybniteľne“ dobrých vlastnostiach často dosť vulgárne, škandalózne, čo stavia niekedy Britské listy naozaj do roviny politického bulváru. Kvôli takýmto autorom sú často obviňovaní rovnako Kotrba, ako neraz aj Jan Čulík za pokryteckých, lebo sa vraj iba skrývajú za skúsenosti vstrebané z britskej liberálnosti. Zrejme aj preto už nemohol prvý

z týchto redaktorov dlhšie pobudnúť v Britských listoch, i keď on sám bol o svojich kvalitách vždy neochvejne presvedčený. No jeho vyjadrovanie bolo dosť nevhodné a tým pádom tvorbu listov často považujú za odpornosť, prejav porušenia novinárskej etiky a nesolidnosti vydavateľa bez úsudku. Ako sme si pri komplexnejšom, dlhodobejšom rozbere všimli, toľko pretriasaným problémom je i zrušenie diskusií na Britských listoch, k čomu sa tieto vyjadrujú kontroverzne a ich výpovede môžu vyznieť podozrievavo. Stalo sa aj to, že reagovali na túto poznámku tak, že spravovanie a reakcie, ktoré by mohli byť vskutku nehorázne, by boli vraj časovo doslova neustrážiteľné, či dokonca priamo nekontrolovateľné. Jana Čulíka niektorí z jeho neprajníkov častujú ako bulvárneho žurnalistu, ba dokonca za totalitne mysliaceho a obmedzujúceho názory, lebo svoje etické prešľapy podľa nich vraj prejavil i tým, že sa raz vyjadril k autorovi istého článku a k článku ako takému takto: *"... neb odporuje mezinárodnímu právu i dobrým mravům uplatňování kolektivní viny z titulu evidence v nějaké databázi, tak k tomuto článku je nutno dodat několik identifikačních údajů k osobě autora. Nepovažujeme totiž autora za nestranného a nezaujatého ve věci, o které píše."* *Velmi komunistické, velmi nacistické.* (BOK, 2005). V niektorých prípadoch sa o bezprecedentnej objektivite určite hovoriť nedá. Ale taká už žurnalistika je.

6. 3 Iné konflikty Britských listov

Konflikty zo strany oponentov sa netýkali iba diskutabilnosti ohľadne politických postojov Britských listov. Jeden z najvýraznejších bol, keď bol Jan Čulík pokarhaný Syndikátom novinárov Českej republiky za „poškodenie dobrej povesti žurnalistu“ Jaromíra Štetinu, keď spochybnil jeho nezávislosť a profesionalitu a obvinil ho z prepojenia s inštitúciou ruského politika Grigorija Javlinského. Stalo sa to v rozhovore pre Rádiožurnál 22. júna. 2000. Tieto obvinenia neboli nijako seriózne podložené a tým pádom vzbudil tento akt u žurnalistov všeobecné pohoršenie. Mimochodom, neobvinil len Jaromíra Štetinu, ale i jeho kolegyňu Petru Procházkovú, ktorí vtedy spolupracovali s organizáciou Epicentrum, a tú Čulík definoval ako viac-menej impérium Berezovského. Medzi tým však médiá potvrdili, že Grigorij Berezovský, mediálny magnát, nie je taký nevinný, ako by sa zdalo, takže Čulíkova nielen intuícia bola určite namieste. Problémy Britských listov sa týkali ale i večnej témy, a to peňazí. Redaktor Fabiano Golgo napísal 12. Septembra 2002 článok o podivuhodných záležitostiach okolo Tomáša Peciny, ktorý „zabudol“ podať daňové priznanie. Pecina mal funkciu jednatel'a Občianskeho združenia Britské listy dávno potom, čo sa s daným periodikom rozišiel. Svoje povinnosti absolútne ignoroval a dane, ktoré mal

v stanovený čas priznať vynechal zo svojich povinností. Hrozilo tu dokonca nebezpečenstvo, že problémy s danými obštrukciami budú zverejnené samotným Fabianom Golgom v Lidových novinách a Reflexe. Golgovi totiž išlo o to, aby Britské listy mali možnosť sebakritiky a nepoškodili si takýmto problémom vlastné meno, lebo Pecinu považovali viacerí za psychicky narušeného a nespoľahlivého jedinca, i keď ten Čulíka neustále uisťoval o tom, že si dané povinnosti splní. Tak sa stalo, že až o pol roka sa prišlo na to, že Pecina jednoducho pol milióna korún, ktoré boli vlastne zaplatené z vreciek prispievateľov, spreneveril, tým pádom dane nezaplatil, čo samozrejme v konečnom dôsledku mimoriadne rozčarovalo členov redakcie práve OSBL, i keď sa potom snažil Tomáš Pecina všemožne vykrúcať v zmysle toho, že sa k nemu Britské listy správali vždy arogantne, ignorovali ho atď. Pričom v poznámkach Jana Čulíka k článku Fabiana Golga z 12. Septembra 2002 sme zistili, že uviedol pádne argumenty, a potvrdil tým lživé tvrdenia Tomáša Pecinu, dokonca ho prirovnal k hercovi typu riaditeľa televízie Nova Vladimíra Železného. Šéfredaktor listov sa zároveň čitateľom ospravedlnil za Pecinovo chovanie s nádejou, že nestratia ich sympatie do budúcnosti. 7. mája 2002 v článku *Spor medzi spolupracovníky Britských listů* Jan Čulík podrobne rozobral zložitú situáciu v redakcii tohto denníka, ktorá gradovala a v danom období spela do nebyválnych rozmerov. Medzi pražskými redaktormi listov Tomášom Pecinom a Štěpánom Kotrbom vznikli také názorové nezhody, že sa spolu prestali baviť a nemienili kooperovať na tvorbe Britských listov. Akokoľvek šéfredaktor napomáhal, aby sa táto situácia zlepšila, pretože takéto chovanie bolo pre profesionálov nanajvýš neprístojné, ich vzťah sa mu nepodarilo vôbec urovnať. Dalo by sa to nazvať detinským správaním, z čoho nebol sklamaný len Jan Čulík... No od subjektov, ako je Štěpán Kotrba, dobre známy nielen žurnalistom z redakcie Britských listov, by sa to dalo čakať. Je síce pravda, že v redakcii denníka bývajú zmeny na postoch redaktorov časté, ale je len na vôli prispievateľa, či bude vo svojej činnosti pokračovať ďalej. Práve to je tiež charakteristické pre takýto typ nezávislého média, vyhýbajúceho sa formám prejavu mainstreamovej žurnalistiky. Niekedy prichádzajú evidentne so svojimi dobrými stránkami aj tie zlé. Štěpána Kotrba často obviňujú ako agitátora počas predvolebného obdobia, ktorý horuje za vyslovene a len ľavicovo orientované strany, čo bolo dôvodom rozkmitrenia dvoch redaktorov. Konkrétne išlo o to, že Tomáš Pecina texty, ktoré boli orientované skôr stranícko-politicky odstraňoval z vydání, resp. v takýchto prípadoch uzavrel i prístup do redakčného systému, keďže bol jeho technickým zriaďovateľom. Jan Čulík sa snažil vždy takéto situácie urovnať, nevhodné textové vložky v Kotrbových článkoch upraviť a v miernejšej forme ich znova

uverejnil na stránkach servera. Takéto spory môžu byť príkladom, ako je zložité byť nezaujatým a zároveň si udržiavať istý konkrétny postoj. Publikovať podnetné články do éteru je správne, ale extrémnym mienkotvorným a agitačným textom, akých sa bežne dopúšťal Kotrba sa mienila redakcia Britských listov čo najviac vyhnúť. Hlavne v tom prípade, ak ide o otvorenú propagandu strany. „*Lidi jsou ovšem chybující. Nikdy jsem nepředstíral, že je lehké dělat projekt, usilující o seriózní veřejnoprávní žurnalistiku, zaměřený na Českou republiku. Britské listy jsou stejně drtivou většinou dílem jediného člověka, šéfredaktora (určitě co do každodenní tvorby jednotlivých vydání), a budu se samozřejmě snažit, co mi budou síly stačit, udržet jejich úroveň i nadále, bez ohledu na to, jak si budou počínat jejich pražští spolupracovníci.*“ (ČULÍK, 2002). V júli 2007 sa tiež Britské listy dostali do konfliktu s ekologickým expertom a popularizátorom Miroslavom Šutom, ktorý v minulosti vydal množstvo textov a rozhodol sa Britské listy ignorovať. Šuta povedal: *"Bud'te si klidně hláskou troubou bezcharakterních fízlů, udavačů a diktátorů. Já ale nemám zájem publikovat v médiu, které programově ignoruje jakákoli pravidla slušné žurnalistiky a ještě pokrytecky peskuje média ostatní. Nechci, aby moje jméno figurovalo mezi krvavými diktátory, podlými udavači a profesionálními fízly."* (ŠUTA, 2007). Protestoval proti tomu, že listy spolupracovali s bývalým členom kontrarozvedky Blahoslavom Zahradníčkom, ktorému vo svojom periodiku vydali článok. Šuta tiež požadoval od listov, aby doslova „kádrali“ svojich autorov, no redakcia na to reagovala odmietavo, pričom tiež uviedli, že o autoroch vždy uvádzajú všetky dostupné informácie. Ďalší dôkaz toho, že Britské listy upadajú v nepriazeň, kvôli tomu, ako ich vnímajú nielen ich čitatelia, ale aj ich autori, čo vedie často k tomu, že z ich redakcie viacerí odchádzajú, tak ako sa to tiež stalo v prípade Ivana Brezinu. Ten prestal v novinách publikovať, pretože zastáva názor, že Britské listy majú neseriózne, manipulatívny a bulvárny prístup k realite. Takéhoto prístupu sa mali dopustiť napríklad tým, že do ich pripraveného článku od kontroverzného vedca Freda Singera, ktorý nazvali *Nakonec to nebude tak strašné?* z 5. 2. 2007, BL zaradili ako kontext o tomto autorovi, podľa Brezinu, nepodložené informácie. Denník konštatoval, že informácie, ktoré o Singerovi k Brezinovmu obdivnému článku doplnili, sú všeobecne prijímaným názorom na Singera ako takého. Brezina však bol kritizovaný i čitateľmi Britských listov za to, že publikuje nepravdivé informácie a manipuluje s hodnovernosťou svojich informačných zdrojov. 5. 2. 2007 bol na internetovej stránke Eretz uverejnený článok o tom, ako redaktor Britských listov Štěpán Kotrba zaobchádzal s autorskými právami a bez povolenia a vedomia autorov kopíroval časti ich článkov do článkov vlastných. Neskôr prijal za toto konanie zodpovednosť a dané

nedopatrenie doplnil chýbajúcimi odkazmi. Poslednou, nanajvýš aktuálnou témou bol práve Kotrbov odchod z Britských listov. Problémom sa stalo nielen vyššie spomínané obviňovanie a spochybňovanie využívania dotácií na fungovanie Britských listov, ale i akýsi sklon k martýrstvu a ďalšie prejavy Kotrbovej svojhlavosti. Kotrba sa vyjadril i k tomu, že sa snažil dbať o to, aby ich prípadný angažmán nebol v konflikte záujmov, či aby konflikt záujmov bol v rámci článku uvedený, no v jeho prípade išlo o záležitosť diskutabilnú, pretože sám vždy spolupracoval s viacerými inštitúciami naraz a jeho názory boli príliš radikálne, čo vo svojom vyhlásení pomerne dramaticky popieral. Taktiež spochybnil i vážnosť redakcie, lebo sa zriekla práva vydať články rady autorov (tu uviedol články aktivistky Ridvanovej, či Karla Dolejšiho). Kotrba je tiež presvedčený, že v redakcii existuje isté kastárstvo. *„V Britských listech bylo pravidlem, že autoři museli doložit profesní životopis, aby bylo jasné, kdo je kdo. Student střední školy byl tak odlišen od vysokoškolského učitele. A horník od generálního ředitele koncernu. Každá tisková zpráva musela být dosud označena jako tisková zpráva určitého subjektu, příspěvek politiků musel být označen disclaimerem o jejich politické angažovanosti. To samé se týkalo aktivistů. I když "příspěvky čtenářů" tvořily a tvoří reflexi autorským článkům, netvořily prozatím páteř editoriaální politiky. Britské listy nebyly nikdy agregátorem nikým neregulované publicistiky blogů ani nástrojem účelových PR argumentů, ale médiem s redakčními pravidly, i když velmi liberálními a flexibilními. Pokud by zde dnes měl být vědec a vysokoškolský pedagog dehonestován jako "neobjektivní" lobbista jen proto, že je vzdělán v kontroverzním oboru, ocitla se "redakce" Britských listů jinde, než chci být nadále já. Žurnalistická poctivost je pro mne osobně víc, než funkce redaktora v redakci, s jejímiž postupy se nechci a nemohu nadále ztotožňovat.“* (KOTRBA, 2011).

7 AUTORSKÉ ZLOŽENIE BRITSKÝCH LISTOV

7. 1 Šéfredaktor

Šéfredaktorom Britských listov je Jan Čulík, ktorý sa narodil v Prahe, 2. Novembra 1952, kde vyštudoval filozofickú fakultu Karlovej univerzity v odbore anglický jazyk – český jazyk. Štúdium ukončil doktorátom z porovnávacej anglicko – českej fonetiky. Roku 1978 z Československej socialistickej republiky emigroval so svojou britskou manželkou do Glasgowa vo Veľkej Británii. Tam vyučoval v období medzi rokmi 1978 – 1983 českú literatúru, históriu a východoeurópske štúdiá na univerzitách v Glasgowe a Lanchesteri. Začiatkom druhej polovice osemdesiatych rokov začal pravidelne prispievať do českého vysielania BBC najmä literárnymi a kultúrnymi recenziami, pod pseudonymom Václav Písecký. Od roku 1989 do konca októbra 1995 bol britským korešpondentom československého a po rozdelení Československej republiky českého vysielania rozhlasovej stanice Slobodná Európa. Pre reláciu Hlasy a ohlasy nakrútil niekoľko desiatok investigatívnych relácií. Stovky jeho analýz, reportáží a komentárov bolo odvysielaných v reláciách ak Panoráma, Udalosti a názory a v mnohých ďalších reláciách rádia Slobodná Európa. Podieľal sa na prekladoch českej literatúry do anglického jazyka. Publikoval taktiež v kultúrnom exilovom štvrťročníku Daniela Stroža Obrys, v dvojmesačníku Jozefa Škvoreckého Západ, v štvrťročníku Společnost pro vědu a umění Proměny, po roku 1990 publikoval v týždenníku Respekt, Tvorba, Babylon, Literární noviny, Esprit 97, Svobodné slovo, Slovo, Reflex atď. Bol i členom britského akademického časopisu Scottish Slavonic Studies. Je členom redakčnej rady časopisov Nová přítomnost a Listy. Od roku 1988 spolupracoval s tlačovou agentúrou Palach Press Jana Kavana v Londýne a viac než rok pre ňu vydával anglickú mutáciu českého disidentského dvojtýždenníka Informace o Chartě 77 pod názvom Uncensored Czechoslovakia . V spolupráci s Ivanom Kytkou pôsobil od októbra 1995 do apríla 1996 ako britský spravodajca pražskej agentúry ČTA. Od októbra 1995 vyučuje Jan Čulík znovu české štúdium, konkrétne literatúru, históriu, publicistiku a film na katedre slovanských jazykov a literatúry na Glasgowskej Univerzite. Počiatkom júla 1996 sa začal venovať najmä vydávaniu Britských listov, aby prispel v prvom rade ku konfrontácii myšlienok medzi Západom a Českou republikou. Je evidentné, že založenie Britských listov je to, čím sa Jan Čulík zaslúžil nielen na mediálnom poli, ale i vo svojej kreatívnej činnosti. No dôležitá je i jeho spolupráca pre ČRo 6, kooperácia medzi rokmi 1994-1996 s Rádiom Alfa tlačovej agentúry, kde bol

britským spravodajcom, a okrem Britských listov prispieval tiež do internetového týždenníka Central Europe Review. Okrem už vyššie spomínaných kníh vydal za pomoci Ústavu pro soudobé dějiny aj *Knihy za ohradou: česká literatura v exilových nakladatelstvích 1971 – 1989* (Trizonia; Praha 1991), taktiež sa pokúsil o sociologickú analýzu prostredníctvom hranej filmovej tvorby. Jej obsah zachytila kniha *Jací jsme* (Host; Brno 2007). A čo tvrdí Jan Čulík o budúcnosti dennej tlače v konfrontácii s tradičnou, „papierovou“ tlačou, čiže novinami? „*Dennímu tisku, vycházejícímu na papíru, je zcela odzvoněno – budoucnost je internet. V chabém postavení je dlouhodoběji i televizní vysílání. Už nyní trpí české televizní stanice tím, že je sledují především starší diváci – a pro inzerenty to přestává být zajímavé, protože „penzisti“ jsou v Čechách v současnosti chudí*“ (ČULÍK, 2006). Jan Čulík to vidí inak, ako my, žije v relatívne inej dimenzii, nielen v zahraničí. Ortodoxní čitatelia, možno i novinári tvrdia, že klasická tlač ešte nemá zďaleka „odzvonené“. Jeho teórie sú možno ešte predčasné a týkajú sa skôr budúcnosti, ktorá je viac nedozeraná, ako na dosah ruky. I jeho postoj k vizuálnym médiám je zaiste prehnaný, pretože médiá ako televízia, ba dokonca rozhlas nie sú rozhodne vo fáze úpadku. Nakoniec, ide tu možno aj o fakt, že množstvo ľudí sa na správy z internetu ešte nespolieha, číta klasickú tlač, radšej vyhľadáva skôr tlačidlá ovládača televízie, alebo správy z rádia, takže v tomto prípade netreba tak skoro vytvárať unáhlené závery. No jednoznačne treba uznať, že správy podávané cez server môžu byť objektívnejšie, nekompromisnejšie a ľahšie prístupné pre toho, kto chce poznať názory aj nezainteresovaných žurnalistov, neobmedzovaných lokálnymi, regionálnymi, národnými, či štátnymi inštitúciami. Internet má možnosť vyjadriť sa radikálnejšie, niekedy síce aj vulgárnejšie (čo bolo často vytykané aj Britským listom), kontroverzejšie, ale jeho hranice sú rozhodne pozbavené obmedzení. No i tu platí obmedzenie slobody slova, s čím sa viac krát stretol aj Jan Čulík a niektorí jeho redaktori. Ale o objektivite v správach, či informáciách predostieraných v internetovej podobe sa dá tiež s úspechom pochybovať, pretože autori tak, ako majú možnosť „voľnej ruky“, môžu viac vyjadriť práve svoje názory, myšlienky, čo sa prejaví automaticky na tvorbe daného periodika a tu je už ťažké vybrať si, lebo mienkotvornosti sa tým pádom nedá vyhnúť. Nakoniec, subjektívnemu postojovi sa nie je možné u nijakého žurnalistu, či prispievateľa vyhnúť, čo je v žurnalistike nepopierateľný fakt

7. 2 Kmeňoví redaktori a ich postoje voči Britským listom

Medzi kmeňových redaktorov, ktorých články patria k najpočetnejším a osobne i podľa Jana Čulíka najpodnetnejších, patrí napríklad *Bohumil Kartous*, ktorý, ako sa vyjadril: „...začal nepravidelne sledovať v průběhu roku 2003, během studia na Pedagogické fakultě MU v Brně. Znal jsem je z nějakého náhodného výletu po internetu a zaujaly mě jinakostí obsahu, oproti českému mediálnímu mainstreamu (mluvím především o denním tisku). Více jsem se o ně začal zajímat díky Milanu Valachovi, občasnému přispěvateli Britských listů, brněnskému levicovému intelektuálovi a mému učiteli z fakulty, který velmi oceňoval jejich otevřenost a pravděpodobně také výrazně levicový kurz (alespoň v porovnání toho, co se v České republice považuje za pravici a levici), oproti většině medií, která zastávala vcelku konformní postoje a vytvářela dojem „normality“. Je pravda, že toto mě začínalo být v té době dost nesnesitelné, zejména povrchnosti a tendenčnosti, s níž se prezentoval český tisk zejména po stránce názorové. Britské listy, byť s většinou prolevicových přispěvatelů, nabízely vždy velmi pestrou směsici názorových přístupů, které umožňovaly daleko větší intelektuální rozsah než poněkud tupý mainstream se svou názorovou agendou. Vcelku brzy potom jsem začal do Britských listů přispívat taky. Vedl mě k tomu názor, že je dobré do té směsice přidávat další „puzzle“. Postupně jsem se stal bližším volným spolupracovníkem, účastnil jsem se valných hromad Občanského sdružení Britské listy a asi tři roky jsem jeho tajemníkem, což je více méně symbolická funkce. Občas se podílím na provozních povinnostech, které šéfredaktor Jan Čulík nemůže řešit ze Skotska. Rád bych zdůraznil, že Britské listy znamenají Jan Čulík, který mě velmi ovlivnil. Zejména v pro mně do té doby nezvyklé schopnosti chápat médium jako agoru (volný priestor), která ale má určitá pravidla, často velmi složitá a někdy i univerzálně neurčitelná. Ne se vším pochopitelně souhlasím, nejsem nekritický člen nebo fanoušek, ale toto pojetí médií mi připadá velmi intelektuálně potentní a pragmatické zároveň.“ (KARTOUS, 2011). Zaujala ho tiež nezvyklá otvorenosť v šírke tém i názorov, ktoré server poskytoval a poskytuje a ešte nezvyklejšia otvorenosť samotnej redakcie, ktorá umožňuje čitateľovi pochopiť, čo prebieha v mediálnom zákulisí. Táto vlastnosť mu svojim spôsobom imponuje, i keď niekomu to môže pripadať ako provokácia, na ktorú reagujú podráždene. No táto provokácia je „provokace, která narušuje stereotypy kognitivních schém.“ (KARTOUS, 2011). Uznal, že práca v Britských listoch nie je vôbec ľahká, je nutné udržiavať istú spontánnosť uprostred tohto média. A čo je veľmi zložité, je spomenutá finančná stránka. Ale je svojim spôsobom nadšený, že internet a i Britské listy ako také využívajú toto

médium k vytvoreniu takého priestoru, v ktorom je do značnej miery zbúraná istá hranica medzi médiom a jeho užívateľom. Ani Sám Bohumil Kartous nepoprel ľavicové tendencie Britských listov, ale ako sa tiež vyjadril, pri pomere médií vľavo – vpravo, je ich účasť na kvázi „ohrození“ pravicovej scény mizivá. Kartous sa vlastne netrúfa pokladať za žurnalistu, možno by ho v budúcnosti lákal skôr dokument, čo však konfigurácia okolností akosi nedovoľuje, ale je tu i jeho obľúbené fotografovanie, no predčasne sa vyjadrovať v žiadnom prípade nechce. Akademický sochár, designer, keramik, fotograf, analytik a novinár Štěpán Kotrba, už dávnejšie pôsobil vo sfére médií. Konkrétne spolupracoval v reklamnej firme NB+. Pôsobil tiež ako direktor tvorby v reklamnej a veľtrhovej agentúre Progress Partners. Založil napríklad i ateliér výroby reklamy vo vydavateľstve Economia, ktorý i sám riadil. Do polovice roku 2002 tiež bol riaditeľom agentúry Tendence. V súčasnosti pracuje na voľnej nohe. Venuje sa najmä žurnalistike, vytváraniu image a dizajnových prvkov rôznych spoločností, a mediálnej komunikácii. *„S dobrou polovičkou jeho názorů nesouhlasim, s druhou polovičkou jeho názorů nesouhlasí šéfredaktor, s třetí polovičkou jeho názorů nesouhlasí redakce a se čtvrtou čtenáři... Při bližším zkoumání se ukáže, že všechny jeho vlastnosti a názory (tedy většina) jsou buď špatné, nebo nepoužitelné v reálném životě, ale on jako celek dohromady funguje. Nevím ale, jak je to možné...“* (Pantůček, Dominik Joe). Píše tak do Britských listov ako i do iných periodík a niekedy skladá básne. Počas sledovania jeho tvorby sme si všimli, že sa vo svojich článkoch a esejach často dopúšťa pseudofilozofických postojov, viac-menej moralizuje, ale paradoxne sa mu vytýka sa, že sa vyjadruje vulgárne, čo nie je vôbec neodškriepiteľné. Kvôli tomu sa tiež nezriedka dostáva do konfliktov, čo dokazuje už názov jeho článku, *„Kdo už konečně zastaví prolhané policejní grázly?“* (KOTRBA, 2006). V jeho článkoch sa často spomína i istý nádych bulvarizácie, senzáciechtivosti, napokon to dotvrdzuje i v takýchto exaltovane pôsobiacich titulkoch. Jeho články by sme mohli označiť často za vyslovene agresívne a konfliktné, nie je vôbec výnimkou, že kým neodišiel z redakcie mal osobné problémy i so svojimi kolegami v Britských listoch (a zrejme nielen v nich), niektorí sa mu dokonca stále vyhýbajú a nekomunikujú s ním. Do samotných Britských listov ho priviedla spolupráca s ich šéfredaktorom Janom Čulíkom v dobe, keď bol Kotrba vydavateľom nezávislého mesačníku Pražský demokrat. Jan Čulík v ňom bol britským dopisovateľom. Názory Kotrbu sú reformne ľavicové, miestami až radikálne. Neuspel s nimi v KSČ, kam vstúpil tak dobrovoľne, ako z nej po niekoľkých rokoch odišiel, nedarí sa mu však ani v ČSSD, kde ho prijali, i keď vedeli, kde bol členom predtým. Pôsobí iba v expertnej komisii ČSSD pre informatiku a telekomunikáciu. Od

vstupu do Rady Českého rozhlasu pozastavil svoje členstvo v strane, rovnako ako v odbornej komisii, po dobu výkonu mandátu v Rade. V Britských listoch boli i preto, že ich považuje za objektívne, i keď on sám určite objektívny nie je. Tvrdí, že nemajú „redakčný“ názor na nič. Nemajú vraj mozoček, hlavičku, ani ručičky. Názory ich autorov robia výsledný vektor. Každý má tie svoje. Autorov k napísaniu článkov nikto nenúti, „neplnia“ sa žiadne rubriky. Výsledkom je vlastne sociologická reflexia spoločnosti, videná niekoľkými desiatkami, až stovkami aktuálnych autorov. Spoločným menovateľom je liberalizmus, s ktorým v nich môže zaznieť akýkoľvek podnetný, odborne kvalifikovaný názor. Je presvedčený, že Britské listy nepodporujú stereotypy a banality. Overuje sa v nich fakticita, aby Britské názory nemali názory bez opory v realite. Za žurnalistickú povinnosť tiež pokladá zverejňovať zdroje (mimo neverejných/utajených). Názor musí byť podložený. Tvrdí, že existujú len pár výnimiek z liberálneho postoja: šírenie xenofóbie; rasizmus apod. a šírenie klebiet. Ďalšou výnimkou je obvinenie bez dôkazov, ktoré by k úspešnej žalobe toho, koho sa falošné obvinenie týka. Autor si môže myslieť čokoľvek, napísať môže však len to, čo má podporené dôkazmi, ktoré obstoja u súdu (KOTRBA, 2011). Podľa neho sa venujú Britské listy správnej veci, t. j. píšú o tom, čo ostatné médiá väčšinou ignorujú. Ale nie sú „fóriom idiotov či priestorom infotainmentu.“ Kým sú ostatné médiá väčšinou pravicové, je tu rozsiahly priestor pre hodnotové odlišné názory. Až sa situácia zmení, zmenia sa i Britské listy. On osobne nenašiel vo svojom okolí nič, čo by nazval „najväčším problémom“. Kedysi to bola kriminalizácia squattingu, neskôr technoparties, potom umiestnenie bezpečnostného radaru v strednej Európe. Dnes je to stále kriminalizácia pestovania marihuany pre vlastnú potrebu. Nehovorí sa podľa neho o náboženskom brainwashingu ani o mediálnej negramotnosti a mediálnych manipuláciách, ani o množstve ďalších problémov, napríklad o situácii seniorov, tiež o situácii menšín, úpadku vzdelanosti a iných závažných problémoch (KOTRBA, 2011). I keď opustil redakčný tím Britských listov, stále má jeho autorský podiel v tomto denníku nezastupiteľnú funkciu a vo svojej rozlúčke sa vyjadril o tomto periodiku s hlbokým rešpektom, kvôli jeho objektívnosti a názorovej otvorenosti. Ďalšou výraznou postavou Britských listov je Jiří Jirovec, ktorý má za sebou pestrú minulosť nielen ako autor v tomto periodiku. Je absolventom Prírodovedeckej fakulty Univerzity Karlovej, a renomovaným vedcom v oblasti chémie. V roku 1969 odišiel do Kanady na Queen's University v Kingstone, Ontario a čo je zvláštne, za rok sa vrátil späť do svojej vlasti. Má výrazný ironický zmysel pre humor, pretože samotných kanadských vedcov označil tak, že sa vrátil a priniesol si pozoruhodné presvedčenie „...že tam nebyli, jak by řekla jeho maminka,

žádní lumeni, protože ani tak líný člověk, jako on, se na zmíněné universitě neztratil.“ (JÍROVEC, 2011). V roku 1997 poslal českým oznamovacím prostriedkom článok ironizujúci intelektuálne schopnosti Václava Klauza. Vďaka nemu sa stal pravidelným prispievateľom do Britských listov. Do listov tiež prešiel ako autor vďaka „neláskavosti Lidových novin“. Tieto totiž článok inšpirovaný Václavom Klausom, respektíve jeho vlastnoručným popisom cesty do Kalifornie, na rozdiel od Britských listov nevydali. Článok sám o sebe však nesplnil varovné vyslanie, a tak sa Klaus stal prezidentom. V podstate tu išlo o to, že Klausova neuveriteľná zlátanina bola na počiatku všetkého, ale v žiadnom prípade nie ako nutná a postačujúca podmienka. V tej dobe už žil Jiří Jirovec s v Kanade i s jej občianstvom už desať rokov a pomaly začal strácať kontakt s tým, čo sa dialo v Českej republike. Významné bolo, že tou dobou dorazil Internet i do jeho zamestnania (v buši 200 km západne od Ottawy) a s ním sa otvorili dvere do sveta. Desať rokov je podľa neho pre emigranta krátka doba na to, aby splynul s novým prostredím a nie dosť dlhá doba na to, aby zabudol, odkiaľ prišiel. Lhký prístup k informáciám sa skĺbil s pocitom slobody povedať, čo si človek myslí. No ako sa vyjadril Jiří Jirovec, pôvodné nadšenie emigranta však časom vysublimuje do nie príliš povzbudivého poznania, že sloboda prejavu málokedy vedie k nejakej zmene, čo je v podstate jediný dôvod, prečo ju moc toleruje. No i tak sa cítil dostatočne slobodný k tomu, aby poukázal na to, aký človek je predsedom českej vlády. Článok teda nakoniec poslal do Britských listov. Janovi Čulíkovi sa zrejme jeho ironický prístup zapáčil a naznačil, že by mohol trebárs ešte niečo napísať. Štýl jeho písania odráža prostredie, v ktorom sa pohybuje. Jeho generácii, narodil sa v roku 1942, patrili voľnejšie roky šesťdesiate. No odklon od odľahčeného jazykového prejavu predstavujú jeho články o Kosove. V ich prípade si postupne vybudoval rozsiahly archív, ktorý hojne využíval. *„V průběhu času jsem se sice nezbavil určité jízlivosti a ironie, ale přece jenom jsem začal texty zhutňovat a víc myslet na to, co a komu chci vlastně říct. Bylo to svým způsobem v důsledku výše zmíněného odklonu od diskusního charakteru Britských listů.“* (JÍROVEC, 2011). No ani o svojom pokročilom veku sa nevyjadruje s úplnou vážnosťou a svoju politickú orientáciu definuje s istou dávkou humoru *„...protože už začínám být odporně starej, je moje životní zkušenost rozdělena zhruba 50-50 mezi tak zvaný komunismus a současný kapitalismus. Původem jsem ze svrchovaně demokratické rodiny v níž vládl odpor k organizování v politických stranách. Současně to bylo prostředí kde bylo silné sociální cítění. To ovlivňuje nejen můj pohled na pochybnost nad absolutním odsuzováním minulosti. Tím jsem si vysloužil pověst levičáka, ale co mám dělat, když vidím, že ti komunističtí neumětlové, jak jim teď říkáme, vytvořili*

system, který s výhradami politických tlaků, byl vlastně pro lidi a ne pro pár zbohatlíků. Můj pohled na kapitalistický svět je dán, vlastně dost paradoxně tím, že jsem byl v emigraci vcelku úspěšný. Na pozadí určité ekonomické stability jsem měl čas přemýšlet o tom, jak žijí lidé, kteří berou třeba jen polovinu toho, co já, nemají benefity a třeba pensi.“ (JÍROVEC, 2011). Články Jiřího Jírovce sa zaoberajú väčšinou vecami, ktoré vidí okolo seba. Vznikajú skôr impulzívne v okamžiku, keď ho zaujme určitá udalosť alebo myšlienka, čo je charakteristické pre celé Britské listy. Má ale určitú schopnosť zachytiť informácie a analyzovať ich. Preto je ochotný púšťať sa do politologických úvah a úsudkov. Veľmi vyhranený postoj má k vojnám a dosť intenzívne sa venoval vyššie spomínanej situácii v Kosove. Zasa to odráža jeho skúsenosti z pobytu v Belehrade, kde v rokoch 1986-1987 čakal osem mesiacov na povolenie odcestovať do Kanady. Určité úsilie rovnako venoval otázke atómovej energie, pretože v Kanade pracoval 22 rokov v podniku Atomic Energy of Canada Ltd. , ktorý projektoval reaktory používané v Ontariu a Quebecu a staval nové v Rumunsku, Kórei a Číne. Písanie pre Britské listy ho svojim spôsobom vrátilo k záujmu o češtinu a potešeniu z jej používania. To, že ho prvých päť rokov učila čítať a písať pani učiteľka Jarmila Černá, od ktorej prevzali žezlo na ďalšie tri roky Jan Friedl a nakoniec na jedenásťročnej škole profesor Bohumil Stýblo je pre väčšinu ľudí nezaujímavé, ale títo, svojim spôsobom nie príliš výnimoční učitelia mu dali solídne základy ku kvalitnej tvorbe v Britských listoch, aspoň čo sa lingvistickej formy týka. Ďalší z plodných autorov Britských listov je Zdeněk Jemelík. Ten sa s nimi zoznámil, keď sa zoznamoval s internetom a súčasne si hľadal priestor pre zverejňovanie svojich článkov. Čo ho najviac zaujalo na listoch bolo to, že boli ochotné písať o veciach, ktorými sa tradičná, papierová forma novín nezaobera, poprípade to, že sa zaoberá nanajvyš nonkonformnými názormi. O ich vizuálnom prejavy si myslí, že zodpovedá možnostiam internetu a nevadí mu ich jednoduchosť, pretože často zaplňujú medzeru v obsahu oficiálnych periodík, čím ich obsah ďaleko predbieha ich príliš tradičnú formu. Oceňuje i to, že zaplňajú medzeru v obsahu oficiálnych periodík, páči sa mu tiež, že nezabúdajú dať veľkú pozornosť súvislostiam nášho vývoja s dianím v treťom svete. I keď väčšinu ich názorov nezdiera, v podstate mu nijako zvlášť nevidia. Tak ako i ostatní autori je presvedčený, že práve antimainstreamová forma tvorby Britských listov je to, čo ich robí užitočnými, pretože tu čitateľ môže nájsť informácie a názory o veciach, ktoré sú pre papierové noviny okrajové, ale pritom vôbec nie nezaujímavé, možno len trochu menej publikovateľné, no jednoznačne užitočné, tak ako je užitočná práve tematika presahujúca hranice Českej republiky, poprípade i Európy. On sám sa na rozdiel od iných autorov cíti

v Britských listoch menej voľne než v tituloch, v ktorých uverejňuje svoje články. Preto svoju tvorbu v poslednej dobe trochu obmedzil. V podstate si myslí, že Britské listy kladú na autora rovnaké nároky, to znamená niekedy dosť vyčerpávajúce, ako kladú na autorov iné, profesionálne periodiká, ale na rozdiel od toho ponúkajú radovo nižší čitateľský záujem. Tým protirečí šéfredaktorovi listov, čo je samozrejme pozoruhodné. Tvorba Zdeňka Jemelínka je podľa neho výrazom rešpektu k tomuto denníku. Vzťahové ťažkosti s redakciou sa môžu vyskytnúť i inde. Dokonca už dvakrát v minulosti bol, podľa jeho slov, z Britských listov „exkomunikovaný“ z iného dôvodu, ktorý mu inak uverejňuje bez zdržovania prakticky všetko, čo ponúkol. Čo sa mu zdá zvláštne je, že od istej doby nechávajú Britské listy jeho články pred zverejnením posudzovať právnikom po zámienkou, že sa chcú vyhnúť žalobám, pritom za poslednú dobu vydal skoro 800 článkov a nežaloval ho nikto. Právnik – cenzor spočiatku požadoval vydanie podkladov, ktoré Zdeněk Jemelínek vydať nemohol, napr. časti z trestných spisov. Preverovanie niekedy zdržalo zverejnenie až do straty aktuálnosti, takže v niektorých prípadoch prešiel s článkami inde, aj keď v Britských listoch publikovať neprestal. No pod jeho článkami bývalo často uverejňované nepravdivé upozornenie, že nie je nezávislý autor, lebo je členom spolku Šalamoun, ktorý zasahuje do súdnych káuz. Je síce jeho členom, ale ako autor ním rozhodne nie je nijako riadený a spolok do káuz nezaťahuje. Len nedávno dosiahol toho, že táto poznámka už pod jeho článkami nie je. Oslabilo by to totiž dôveryhodnosť jeho tvorby (JEMELÍK, 2011). Britské listy uvádzajú v evidencii autorov u jeho mena nadštandardne obsiahle informácie, ktoré nie sú v niektorých detailoch podľa neho pravdivé. Podľa neho pôvodne uvádzali iba, že je evidovaný ako spolupracovník ŠtB (čo je pravda). Keď uplatnil požiadavku, aby vedľa toho uviedli, že bol u ŠtB evidovaný ako nepriateľská osoba, odpovedali mu zverejnením detailných informácií z evidencie ŠtB, ktoré sú úplne bezvýznamné (odrážajú iba jeho opakované sťahovania) a o jeho podnikateľských aktivitách, ktoré boli z veľkej časti, ako tvrdí, nepravdivé. Súčasná podoba informácií o autorovi je výsledkom akéhosi kompromisu – nestojí mu za námahu, aby požadoval ešte ďalšie opravy alebo zmazanie údajov, ktoré sú v skutočnosti bezvýznamné. Zjavne ide o výsledok hlbokej averzie jedného z členov redakcie k nemu, pričom dôvody tejto averzie nepozná... vlastne sa s daným redaktorom ani nikdy nestretol. O budúcnosti Britských listov si myslí, že závisí na spoločenskom dopyte, takže sa podľa neho udržia, no ich finančnú stabilitu nie je schopný usúdiť (JEMELÍK, 2011). Prítomnosť takých autorov, ako je i Zdeněk Jemelínek, ktorých príspevky sú výraznou súčasťou Britských listov iba dokazuje fakt, že aj keď sa tieto internetové noviny držia

snáď naozaj na miernej stredoľavicovej línii, nevyhýbajú sa i autorom, ktorých názory a myslenie nezapadajú práve na túto stranu. A k Zdeňkovi Jemelínkovi by sa dal napríklad tiež zaradiť Radek Mokřý, autor mnohých článkov, ktorý tiež nie je priaznivcom takých osôb, ako je extrémne ľavicovo mysliaci Štěpán Kotrba, a ktorý má na neho svoj „vyhranený“ názor, a to nielen na jeho súčasnosť, ale i na jeho minulosť. Práve to sa nemusí páčiť čitateľom, obviňujúcim tento denník z nekompromisnej náklonnosti k ľavici, ignorancii pravicových názorov a nemožnosti prístupu tvorcov s takýmito názormi k uverejňovaniu ich článkov na ich stránkach. A k tomu je treba stále pripomínať, že redakcia naozaj uverejňuje články oponentov, odozvy a reakcie neprajníkov, čo by vôbec nemusela, lebo to nie je jej povinnosťou. I keď za odmietnutím diskusie sa skrývajú rôzne názory nielen čitateľov, ale i tvorcov Britských listov. Nakoniec, treba si dať tú námahu, ak sa to dá tak povedať, a prečítať si články na vlastnú päsť. Z bližšej analýzy tohto denníka sme si totiž uvedomili, že články sú v ňom pútavé už len svojou dravosťou a spracovaním. A možno i svojou náročnosťou. Ďalší výrazný element v redakcii Britských listov je Věra Říhová. Ako jedna z, bohužiaľ, mála výrazných autoriek Britských listov sa s nimi zoznámila prostredníctvom Borisa Cveka na diskusnom fóre internetovej verzie časopisu Respekt, kde jej navrhol, aby mu svoje názory napísala do Britských listov, čo nebolo pre ňu vôbec ľahké. Bolo to pre ňu prvý krát, čo sa stretla s technikou práce žurnalistu, musela sa zbaviť emotívnych prejavov, čo bolo asi najťažšie. Britské listy neboli spočiatku určené pre autorstvo širokej verejnosti, ale pre publikáciu intelektuálnej (profesorskej) obce, preto v nich tiež publikovali prevažne muži a ženy boli skôr výnimkou a názory žien boli predmetom kritiky a výsmechu. Jej prvý článok sa volal „*Vážení intelektuálové*“ a obsahoval práve túto problematiku, t.j. odtrhnutie intelektuálnej obce od praktického života a obhajoba emotívneho poňatia, ktoré je súčasťou života. Věra Říhová verí, že Britské listy sú vhodnou voľbou pre žurnalistu preto, že sa snažia o maximálnu objektivnosť a pravdivosť, ale často je to na úkor obsahu článkov. Sú slobodné, nezávislé na akomkoľvek politickom zoskupení, no sú závislé na osobných názoroch redakcie, ktorá (snáď nevedomky) často potiera iné slobodné názory, než má ona sama. Páči sa jej tiež, že majú odvahu publikovať témy, ktoré sú inde tabuizované, majú podľa nej i odvahu „*držať vlajku ľavice*“ (ŘÍHOVÁ, 2011). Je presvedčená, že dávajú priestor širokej verejnosti, čím sa rozširuje informovanosť čitateľov, autori majú možnosť v nich mať svoje rámcové životopisy. Tiež si podľa nej udržuju slušnosť, zachovávajú morálny kredit, hoci sú za to často na pranieri výsmechu a kritiky. Daný morálny kredit je ale občas prekážkou slobodným názorom a tým i slobodnej diskusii. Autorka rovnako verí, že prinášajú naozaj

originálne informácie o živote vo svete, zaoberajú sa tak záležitosťami politickými, ako i občianskymi. Věra Říhová nepopiera, že v listoch prevažne píšú ľavicoví autori, no snažia sa byť čo najobjektívnejší. Ona tvrdí, že dôvod je v tom, že pravcoví autori nemajú schopnosť sebakritiky a nevedia diskutovať. Naopak ľavicoví autori vedú tých pravcových skritizovať, dokonca až rozdrviť na prach. Proti tomu je sa vraj ťažké ubrániť. I ona bola vraj kritizovaná a odsudzovaná za niektoré články, napríklad o lekároch. Ani ľavicovo orientovaní autori samozrejme niekedy nevedia diskutovať. Pravcoví autori podľa nej presadzujú svoje názory tvrdo a bez diskusie. Sú presvedčení o svojej pravde z hľadiska súčasnosti. Tí ľavicoví skôr kritizujú tvrdo a tiež bez diskusie, ale sú presvedčení o svojej pravde z hľadiska skúseností a historického vývoja. Dôkazom pre pravičiarov je, ako sa vyjadrila, výhra kapitalizmu nad socializmom a globalizácia kapitálovej idey. Dôkazom pre ľavičiarov by podľa nej mohla byť súčasná kríza tak hospodárska, morálna, ako i organizačno – spoločenská. Nie je spokojná s tým, že dvadsať rokov „slobody“, ktorá je neskrotne neobmedzovaná je pre pravcu iba zásterkou pre schopných, premúdrelých a silných individualistov. Obhajujú právo silnejšieho a sú za to tvrdo kritizovaní. Presadzuje názor, že ľavičiarci obhajujú právo slabších dostáva sa im za to iba vulgárneho výsmechu (ŘÍHOVÁ, 2011).

7. 3 Externí prispievatelia Britských listov

K autorom, ktorí nepravidelne prispievajú do tvorby Britských listov patria rôzne osobnosti, patria rôzni prispievatelia, tvorcovia či už priamo píšuci do redakcie Britských listov, alebo takí, ktorých články sú preberané z iných periodík, médií, či iných foriem masmediálnych prostriedkov. Patria k nim autori z rôznych krajín, nielen z Českej republiky. Niektorí z nich prispeli do tvorby Britských listov iba niekoľkými článkami, resp. v prípade fotografov, či karikaturistov, produktmi vizuálnej formy. No i externí prispievatelia môžu často obohacovať tento server svojou výraznou aktivitou. I keď bola diskusia k článkom kvôli, podľa redakcie, neprimeraným reakciám, zrušená, autori medzi svoje články neopomínajú pridávať aj tvorbu oponentov. K článkom, prebraným z iných periodík majú zabezpečené Britské listy licenciou k ich zverejneniu, aby ich mohli pravidelne prezentovať na svojich stránkach. V niektorých prípadoch, bývajú použité tiež prejavy politikov, ako to bolo napríklad v prípade článku *Havel po dvaceti letech: žijeme v prostoru jedinej globálnej civilizácie* (Václav Havel, 12. 11. 2009) či pri nominačnom prejave Stanislava Grossa, kandidáta na predsedu ČSSD, predneseného počas druhého dňa jednania XXXII. Zjazdu ČSSD *Děláme levicovou politiku - politiku realistickou*

a odpovědnou (Stanislav Gross, 26. 3. 2005, Britské listy) alebo ako to bolo v prípade kompletného inauguračného prejavu Baracka Obamu „*Toto je cena a příslib občanství*“ (Barack Obama, Britské listy, 21. 1. 2009). K tvorbe Britských listov prispelo skutočne mnoho autorov svojimi pravidelnými alebo skôr sporadickými dielami a dielkami rôznych žánrov a podžánrov, čo robí toto periodikum jedným z výnimočných v širokom diapazóne mediálneho systému. Tým sa snaží vymykať takzvanej páčivosti a sústredí sa na čo najvernejšie zachytenie spoločensky závažných tém, podávajúc ich v, pokiaľ je to možné, čo najmenej zahmlenej a takpovediac, nezostrihanej verzii.

ZÁVER

Význam nezávislých mediálnych subjektov, podávajúcich nezištne informácie, môže byť konzumentmi bežnej formy médií značne podceňovaný. Objektívnosť je často podmienená nesympatiám verejnosti a všeobecnému nepochopeniu zo strany spoločnosti. Mnohokrát zamietavý postoj môže ale iba znamenať nezáujem o prijímanie pravdivého obrazu reality. Tvorcovia periodík, ako sú práve Britské listy, často vchádzajú na tenký ľad a riskujú svojou otvorenosťou a spôsobom prejavu, že ich snaha vyjde nazmar, čo sa ale netýka iba periodík šíriacich sa na internetových sieťach, ale i rôznych nie veľkokapacitných tlačovín, menších rozhlasových staníc, či televízií. Denník, o ktorom pojednáva táto bakalárska práca nie je síce na mediálnej scéne dlhú dobu a nemá príliš široké publikum, ale je často zdrojom kontroverzií, čo môže pripútať k jeho sledovaniu ešte viac záujemcov o žurnalistiku ako takú. Vzhľadom na to, že medzi množstvom prispievateľov nepatria len žurnalisti, ale i osobnosti pohybujúce sa na rôznych iných postoch, je ich produkcia veľmi pestrá, neošúchaná a mnohostranná. Zaiste i to robí štýl Britských listov nestrnulým, nekonvenčným, iným, pretože pohľad a technika autorov, nepôsobiacich v žurnalistickej sfére prispieva k istej žánrovej farbitosti denníka. Vyhybanie sa časovému nátlaku na prispievateľov vytvára voľnejšiu atmosféru a akési slobodomyselnejšie zanietenie pre ich prácu, ku ktorej sa zvyknú stavať zodpovedne. Britské listy sú nepopierateľne kontroverzným médiom, i preto, že v ňom vždy pôsobili, pôsobia, a zrejme aj budú pôsobiť osobnosti. A osobnosti si prinášajú so sebou nielen mnoho kreativity, ale aj isté maniere. V tejto práci sú uvedené niektoré prípady, keď práve takáto „osobitosť“ zaškrípala na nesprávnom mieste a neskompromitovala periodikum iba v interných intenciách, ale i tak, že niektoré faux pas (a boli i nemalé) zasiahli do jeho fungovania výrazným spôsobom. Práve preto by nebolo vhodné byť nekritickým a uviesť, že i médium, pokúšajúce sa o nestrannosť sa dokáže priblížiť svojim oponentom, ktoré často obviňuje a nazýva ich ako bulvár. I keď spôsob, akým boli informácie získané nemusí byť neochvejne neotrasiteľným, pretože informácie získané z internetu nie sú vždy blízke pravde, autentické odpovede, získané priamo od autorov boli veľmi podnetným zdrojom k bližšej analýze a zdokumentovaniu Britských listov. Inšpiratívny postoj nielen obetavého šéfredaktora Jana Čulíka, ako i ostatných autorov môže priviesť neraz aj studentov žurnalistiky do pomykova, lebo baživosť po materiálnom úspechu, satisfakcii osobnosti na piedestáli slávy, či možnosti ovládať masmédiá schopnosťou fundovane manipulovať je tu vyvrátená presvedčením a obhajobou ľudských práv, k čomu sa snaží dopomáhať práve

prostredníctvom Britských listov. Pri dnešnom konzumnom spôsobe života, kde sú informácie doslova vyvrhované tým najlacnejším spôsobom sa môžu zdať Britské listy príliš intelektuálnym, čo však nie je tak úplne pravda. Ak sa im totiž čitateľ, ochotný s nimi zoznámiť, venuje istú dobu, zistí, že sa po nie dlhej dobe stane ich priaznivcom. A to ako po dobrej, tak po zlej stránke, čo je vidieť na reakciách v ich článkoch. Nakoniec, aj zlá reklama je reklama a je podnetnou pre zvýšenie záujmu. Neskôr sa môže stať obľúbeným objektom na získavanie informácií od tvorcov s rozličným cítením, tak politickým, ekonomickým, sociálnym, ako i filozofickým a umeleckým. Britské listy rozvíjajú zmysel buď pre toleranciu, alebo ukazujú a prebúdajú v človeku prejavy intolerancie, arogancie a ignorancie. Ich jednoduchý vizuálny prejav ostro kontrastuje s ich bohatým obsahom, preto by sa nemal nikto odradiť, ak zbadá ich účelový zjav. Nemusí to byť len preto, že nie sú dotované horibilnými sumami, ale je to zrejme i prejav, akým chcú poukázať, že obsah dokáže často prekročiť hranice formy. Naozaj tak často? V prípade Britských listov sa tak stalo, a určite to nie je na škodu. Takže, čo treba dodať na koniec. Rozhodne by nebolo zlé aspoň venovať aspoň pár minút článkom toľko spomínaného periodika a názor si každý utvorí sám. Lebo tento denník nie je vytvorený len pre náročného, uvedomelého čitateľa, ale i pre čitateľa, ktorý má záujem o svoje práva a chce za ne bojovať i uverejnením svojich podnetných reakcií. A tým pádom si môže získať sympatie nielen on, ale i tí, ktorí zistia, že len nezávislé, objektívne, antimainstreamové médium má skutočný záujem o zodpovedné osvetľovanie reality okolo nás. A veľakrát svetlo, ktoré na ňu svieti nie je ružové. A dokáže nás svojou krutou pravdivosťou oslepiť.

ZOZNEM POUŽITÉJ LITERATURY

ANONYM, 2006, "*Komunismus je hnus!*", *Britské listy*, 27. 3. 2006, 2. 4. 2011, dostupné na <http://blisty.cz/art/27697.html>

Britské listy

http://cs.wikipedia.org/wiki/Britsk%C3%A9_listy

ANONYM, 2006, *Nejsem zamindrákovaný levičák*, *Britské listy*, 15. 4. 2006, 9. 4. 2011, dostupné na <http://www.blisty.cz/art/27968.html>

Britské listy

http://cs.wikipedia.org/wiki/Britsk%C3%A9_listy

AUGUSTA, F., 2011, *Několik slov k českému školství*, *Britské listy*, 1. 2. 2011, 12. 2. 2011, dostupné na <http://www.blisty.cz/art/57036.html>

BAŤA, J., 2010, *Do důchodu v sedmdesáti! A za poloviční penzi, ještě bych navrhl premiérovi*, *Britské listy*, 8. 10. 2010, 8. 4. 2011, dostupné na <http://www.blisty.cz/art/54859.html>

BOK, J., 2005, *O malé české podlosti a dědictví bolševismu v Britských listech*, *Britské listy*, 23. 8. 2005, , 19. 3. 2011, dostupné na <http://www.blisty.cz/art/24673.html>

ČULÍK, J. 2002, *Spor mezi spolupracovníky Britských listů*, *Britské listy*, 7. 5. 2002, 26. 3. 2011, dostupné na <http://www.blisty.cz/art/10457.html>

ČULÍK, J., 2006, *Pravicovost, levicovost, kritičnost a bolševismu*, *Britské listy*, 9. 4. 2011 dostupné na <http://www.blisty.cz/art/27696.html>

ČULÍK, J., 2006, "*Takhle, já musím souhlasit s tím, co tady řekl kolega*" (*POLITICKÁ MANIPULACE V ČESKÉ TELEVIZI*), *Britské listy*, 31. 8. 2006, 12. 4. 2011, dostupné na <http://www.blisty.cz/art/30085.html>

DAVID, I., 2011, *Ministr je standardní, ale zdravotnictví (a nejen ono) je v rozkladu*, *Britské listy*, 15. 2. 2011, 7. 4. 2011, dostupné na <http://www.blisty.cz/art/57297.html>

FAJREJT, J., 2011, *Exekuce jsou jedním z nejvážnějších problémů České republiky*, *Britské listy*, 9. 2. 2011, 9. 3. 2011, dostupné na <http://blisty.cz/art/57187.html>

GOLGO, F. 2002, *Chtěl jsem odhalit Pecinovo podivné chování už dávno*, *Britské listy*, 2. 2. 2011, dostupné na <http://blisty.cz/art/11556.html>

CHMELÁR, E., 2010, *Metastázy vlastenectva*, *Britské listy-Jetotak MONDE Diplomatie*, 3. 3. 2010, 8. 4. 2011, dostupné na <http://www.jetotak.sk/editorial/metastazy-vlastenectva>

KARTOUS, B., 2007, *Deník vzdělaného a bohatého bolševika*, Britské listy, 22. 3. 2007, 31. 3. 2011, dostupné na <http://blisty.cz/art/33475.html>

KELETSKY, A., 2005, *Příčinou evropské krize je euro*, Britské listy-The Times 10. 6. 2005, 7. 4. 2011, dostupné na <http://blisty.cz/art/23704.html>

KOLAŘÍK, J., 2010, *Chováte se jako fašisté!*, Britské listy, 30. 9. 2010, 6. 4. 2011, dostupné na <http://blisty.cz/art/54736.html>

LAKHANI, N., 2011, *Independent: Kubánští zdravotníci na Haiti zahanbují svět*, Britské listy - The independent, 17. 1. 2011, 2. 4. 2011, dostupné na <http://www.blisty.cz/art/56707.html>

MACÍČEK, Z., 2007, *Čtu Britské listy, abych znal svého nepřítele*, Britské listy, 22. 3. 2007, 31. 3. 2007, dostupné na <http://blisty.cz/art/33477.html>

MÁLOVÁ, M., 2010, *Jsem proti diskriminaci starších lidí*, Britské listy, 1. 10. 2010, 9. 4. 2010, dostupné na <http://blisty.cz/art/54751.html>

MCCRACKEN, E., 2011, *Co může přijít i do ČR: "Nikdy jsem dosud nepoznal takové, zoufalství a demoralizaci"*, Britské listy-The Herald, 8. 3. 2011, 12. 4. 2011, dostupné na <http://www.blisty.cz/art/57619.html>

STANĚK, P., 2009, *Odhalenie príčin hospodárskej krízy: úvery bez nádeje na splácanie*, Britské listy, 12. 5. 2009, 10. 4. 2011, dostupné na <http://blisty.cz/art/46777.html>

ŽÁK, L., 2003, *Kdo nemá rád odbory...?!*, Britské listy, 9. 9. 2003, 13. 4. 2011, dostupné na <http://blisty.cz/art/15321.html>

Internetové informácie získané priamo od autorov, formou interview, poskytnutého v mailoch.

Iné pramene:

ČULÍK, J. a kol. 2003. *Jak Češi bojují*. Praha: Libri, 2003, 704 s. ISBN 80-72772-24-4.

ČULÍK, J. 1999 ... jak Češi myslí. Chomutov: Milenium Publishing, 1999, 478 s. ISBN 80-86201-14-7

ČULÍK, J. - PECINA, T. 2001. *V hlavních zprávách: Televize*. Praha: Nakladatelství ISV, Britské listy, 2001, 366 s. ISBN 80-85866-78-1